O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI MILLIY KITOB PALATASI

Ҳақсевар, она юрт, мангу бўл обод!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

Вилоят ижтимоий-сиёсий газетаси ◆ TOSHKENT HAQIQATI

1928 йил 11 декабрда асос солинган • 1998 йил 26 август, чоршанба • № 67 (11.050) • Эркин нархда сотилади

Ўзбекистон Республикаси Президентининг
ФАРМОНИ

«ЎЗБЕКИСТОН ИФТИХОРИ» ФАХРИЙ УНВОНИНИ БЕЛГИЛАШ ТЎҒРИСИДА

Жаҳон чемпионатларида, олимпия ўйинларида ва шуларга тенг жаҳон спорт анжуманларида юксак спорт натижаларига эришган ҳамда ўз ютуқлари билан Ватан обрўсини, шони ва шуҳратини улуғлашга кўмаклашган Ўзбекистон Республикаси фуқароларини рағбатлантириш мақсадида:

1. Ўзбекистон Республикасининг «Ўзбекистон ифтихори» фахрий унвонини белгилаш мақсадга мувофиқ деб ҳисоблансин.

2. Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 78-моддасига мувофиқ ушбу фармон Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисига киритилсин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти
И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1998 йил 25 август.

Олий Мажлис сессияси олдидан

САЙЛОВЧИЛАР БИЛАН УЧРАШУВЛАР

РЕСПУБЛИКА Олий Мажлисининг сессияларида мамлакатимиз тараққиёти ва халқимиз фаровонлигига хизмат қилувчи жуда муҳим қонунлар ва меёрий ҳужжатлар қабул қилинмоқда. Муқаддас байрам — республикамиз мустақиллигининг етти йиллиги арафасида бўлиб ўтадиган Олий Мажлисимизнинг ўн иккинчи сессияси кун тартибига киритилган масалалар ҳам бир-биридан долзарб. Хусусан, Ўзбекистон Республикаси Уй-жой кодекси, давлат Ер кадастри, маданий бойликларнинг олиб чиқилиши ва олиб кирилиши тўғрисидаги қонунлар лойиҳалари ва бошқа ҳужжатлар шулар жумласидандир.

Ўз-ўзидан бундай муҳим қонун лойиҳаларини такомиллаштиришда кенг омма фикри катта аҳамиятга эга. Шу боис айни кунларда барча шаҳар ва туманларда вилоятимиздан сайланган республика Олий Мажлиси депутатлари ўз сайловчилари билан учрашмоқдалар. Учрашувларда депутатлар қабул қилинажак қонун лойиҳаларининг аҳамияти тўғрисида ўз фикр-мулоҳазаларини билдирдилар ҳамда сайловчиларни қизиқтирган саволларга жавоблар бердилар.

Республикамиз мустақиллигининг 7 йиллигига

БИЗГА СЎЗ АЙТСАНГИЗ, ВАТАНДИН АЙТИНГ

1

Мен тоғларга бордим. Кибор тоғларга... Чўққилари само тоқини ўпган. Ям-яшил арчалар пойига тунлар гўзал юлдузларин этаклаб тўккан... Мен тоғларга бордим. Кекса тоғларга... Бошлари ғамлардан оқариб кетган. Асрий овозларни, асрий сирларни бир ҳўплам ҳаводек бағрига ютган. Мен тоғларга бордим. Улуғ тоғларга... Вазмин нигоҳлари торттирган ҳушёр. Гуллар, капалаклар, қушлар, йўлбарслар мангу Ватан айлаб, бўлган бахтиёр. Бу не салқин ҳаво жоним элитган, бу не сирли саслар ўғирлар ҳушим! Ростини айтақол, жоним капалак, ғашингга тегмасми бунга келишим? Тингчингни бузмасми, эй гўзал оҳу, бу сирли ҳилқатдан излашим шеърлар? Дунёда бир ишқ бор қуёшдек боқий — уни Ватан дерлар, онажон, дерлар! Теграмда чуғурлаб учади қушлар, қанотларин силкиб, вижирлаб иноқ, гўзал чуғуридан бир сир ўқийман: — Дунёда Ватандан шеър йўқ гўзалроқ! Бири опам, дейди мени эркалаб, бири синглим дейди, рўмолим тортиб. Мунчоқ кўзларида бир илинж ёнар: «Бизга шеър айтсангиз Ватандин айтинг!».

2

Ватан! Мен не дейин сени онамми? Жоним дейми сени бўғзимда турган! Тушларимда келиб момо Тўмарис неча бор рўмолин бошимга илган. Ҳар сафар оқ ҳарир либосда келиб, жонимга туғёнлар индириб кетар. Бошларимни силаб, бир сўз айтмайин, ичимдаги қулни ўлдириб кетар. Кетар шамолларга қоришиб, ёниб, тулпор ёлларига осилар тинчим. Ҳилпираб Эрк борар туғга айланиб: Ватандир дунёда танҳо илинжим! Ватан, мен не дейин сени онамми. Жоним дейми сени бўғзимда турган? Эркнинг туғросини титроқ жонимга илк бор оқсоч момом — Тўмарис илган. Гулдурос солади тоғлар энтикиб, чақмоқлар қарсиллаб ёқарлар чироқ. Тоғу-тош майсалар ўқир саловат: дунёда Ватандин сўз йўқ улуғроқ! Осмон оқ булутин сутдек тоширар, мисдек қизиб борар Қуёшнинг юзи, Доронинг бошини қонга ботирар, муқаддас Ватаннинг муқаддас қизи. Оҳ, Ватан, онажон, уфққа қара, у мудом қизилдир, мудом қирмизи. Сени ғанимларга бермас, хўрлатмас, муқаддас қизларинг — муқаддас тузинг! Тушларимда келиб момо Тўмарис кўзларимга боқиб, жилмаяр хушҳол, дейди: бошгинангда ҳилпираб турган ипак рўмолингни қўлларингга ол! Қошимда депсиниб турар тулпор — Эрк, даштнинг шамолида терлари қотган. Бойчиборга ўхшаб кетар у жуда туёғига ғаним гулмихлар қоққан. Ипак рўмол ила кўзин артаман, ёлларини ўпиб, титрайди ичим. Инграма, жонивор, гулмихларингни тишла суғуришга етади кучим. Жонимнинг ичидан қанд-новвот олиб тўрвасига солиб унга тутаман. Бойчиборга ўхшаб кетар у жуда, мен ҳам сал Барчинга ўхшаб кетаман. Ҳовуч-ҳовуч дуо узатар момо: кўксингда дарёлар тўлғонган пайтдир. Сен сўз айтар бўлсанг кекса момонгга, уриб турган қалби — Ватандин айтгин!

(Давоми 2-бетда).

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ҚАРОРИ

1998 ЙИЛ ПАХТА ҲОСИЛИНИ ЙИҒИШТИРИБ ОЛИШНИ РАҒБАТЛАНТИРИШ ВА УНИ УЮШҚОҚЛИК БИЛАН ЎТКАЗИШ ЧОРА-ТАДБИРЛАРИ ТЎҒРИСИДА

1998 йил пахта ҳосили ўз вақтида ва сифатли йиғиштириб олинишини таъминлаш, пахта маҳсулоти ҳажмларини кўпайтириш ва сифатини яхшилашда қишлоқ хўжалиги ходимларининг моддий манфаатдорлигини ошириш мақсадида Вазирлар Маҳкамаси қарор қилади:

1. Пахта йиғим-терими мавсумини уюшқоқлик билан ўтказишга доир масалаларни тезкорлик билан ҳал этиш учун республика комиссияси тузилсин.

2. Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва туманлар ҳокимликлари, «Ўзқишлоқхўжаликтаъминоттузатиш» давлат-кооператив қўмитаси, Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлиги, «Ўздавпахтасаноатсотиш» уюшмаси ва «Ўзқишлоқхўжаликмашхолдинг» компанияси хўжаликларнинг йиғим-теримга тайёрлигини пухта ўрганиб чиқсинлар ва моддий-техника базанинг йиғим-теримга ва пахта тайёрлашга 1 сентябргача тайёрлаб қўйилишини ва йиғим-терим мавсуми қисқа муддатларда ўтказилишини таъминловчи қўшимча чора-тадбирлар кўрсинлар.

3. Пахта етиштириш ва 1998 йил ҳосилидан пахта толаси давлат хариди ҳажми Вазирлар Маҳкамасининг «1998 йилда етиштириладиган пахта хом ашёси учун аванс бериш тўғрисида» 1998 йил 4 февралдаги 57-сон қарорига мувофиқ белгиланганлиги маълумот учун қабул қилинсин.

4. 1998 йил ҳосили пахта хом ашёсига ўртача харид нархлари жаҳон бозорида пахта толасига нарх конъюнктурасидан келиб чиқиб, пахтани қайта ишлаш ва толани транспортда ташиш ҳаражатларини ҳисобга олиб, 1 тоннаси учун 24300 сўм миқдорида белгилансин.

Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги 1998 йил ҳосили пахта хом ашёсининг янги харид нархлари прейскурантини бир ҳафта муддатда ишлаб чиқсин ҳамда манфаатдор вазирликлар ва идораларга етказсин.

«Ўздавпахтасаноатсотиш» уюшмаси топширилган пахта хом ашёси учун хўжаликлар билан унинг қийматининг 90 фоизи ҳисобидан келиб чиқиб ҳисоб-китоб қилсин, узил-кесил ҳисоб-китоблар қайта ишлаш якунлари бўйича қилинади.

Қишлоқ хўжалигига етказиб бериладиган минерал ўғитлар ва ёнилғи-мойлаш материалларига оширилган харажатларни Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги қисман қоплаши маълумот учун қабул қилинсин.

5. Ҳосилни йиғиштириб олишда моддий рағбатлантиришни кучайтириш мақсадида хўжаликларга пахта терганлик учун қуйидаги чегараланган миқдорларда ҳақ тўлаш тавсия этилсин:

икки қаторли вертикал шпинделли пахта териш машинасида терилган кондицион оғирлиги 1 тонна бўлган пахта учун — камида 135 сўм, тўрт қаторли машинада терилганда — 85 сўм, икки қаторли горизонтал шпинделли машинада терилганда — камида 45 сўм.

Қўлда терилган 1 килограмм ўрта толали пахта учун камида 5 сўм, ингичка толали пахта учун камида 6,5 сўм.

Йиғим-терим ишларида банд бўлганлар билан пахта тайёрлаш тўғрисидаги статистика маълумотларига мувофиқ ҳар беш кунда ҳисоб-китоб қилинсин.

Хўжаликлар раҳбарларининг эътибори юқори навли пахта териб олиниши учун теримчиларни рағбатлантиришни назарда тутган ҳолда йиғим-терим мавсумининг дастлабки кунларидан бошлаб пахта терими учун энг юқори ҳақ белгиланиши зарурлигига қаратилсин.

Пул-кредит сиёсати бўйича республика комиссияси (Муллажонов) агросаноат комплексида меҳнатга ҳақ тўлашнинг базавий даражасини мазкур бандга мувофиқ қайта кўриб чиқсин.

6. Марказий банк, «Пахтабанк», «Ўзсаноатқурилишбанк», «Ўзтадбиркорбанк», «Мевасабзавотбанк» теримчилар ва пахта териш машиналарининг механик-ҳайдовчилари билан, шунингдек, пахтани юклаш, тушириш, тайёрлаш, транспортда ташиш ва жойлаштириш ҳамда ишлов бериш, пахта териш техникасига техник хизмат кўрсатиш ва тузатиш билан банд бўлган ходимлар билан меҳнатга ҳақ тўлашнинг идора ички нормативлари бўйича ўз вақтида ҳисоб-китоб қилиш учун хўжаликларни, машина-трактор паркларини ва тайёрлов пунктларини, пахта тозалаш заводларини нақд пул билан таъминласинлар.

7. Ўзбекистон Республикаси қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлиги (Бобожонов), Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва туманлар ҳокимликлари ғўза баргини тўкиш тегишли ҳажмларда ва муддатларда ўтказилишини таъминласинлар.

«Ўзбекистон ҳаво йўллари» миллий авиакомпанияси (Рўзметов), Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлиги ҳамда «Ўзагрокимёташминот» давлат-акциядорлик бирлашмасининг буюртмалари бўйича ғўза баргини тўкиш учун зарур миқдорда самолётлар ва вертолётлар ажратсин.

8. «Ўзқишлоқхўжаликмашхолдинг» холдинг компанияси (Матчонов), «Ўзқишлоқхўжаликтаъминоттузатиш» давлат-кооператив қўмитаси (Олимжонов), Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлиги (Бобожонов), Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ҳокимликлари:

шу йил 10 сентябргача машиналарни тракторларга тиркаган ҳолда, пахта териш техникасини, юклаш — транспортда ташиш воситаларини тўлиқ тайёр ҳолга келтирсинлар, териш-транспорт отрядларини механизаторлар билан бутласинлар. Двигателлар, узеллар ва агрегатларни, бошқа зарур материалларни алмаштириш фондлари ташкил этсинлар. Пахтани машинада теришни ташкил этиш ва ўтказиш Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлигининг тавсияларига мувофиқ амалга оширилсин.

Пахта териш машиналарини пахта йиғим-теримига тегишли миқдорларда чиқарсинлар.

Пахта териш машиналаридан унумли фойдаланиш мақсадида уларни терим-транспорт отрядлари таркибида жамласинлар ва ишлашини ташкил этсинлар.

9. «Ўзқишлоқхўжаликмашхолдинг» холдинг компанияси (Матчонов) пахта йиғим-терими мавсуми бошланишига қадар 500та вертикал шпинделли, 144та горизонтал шпинделли пахта териш машинаси, шунингдек «Ўзқишлоқхўжаликтаъминоттузатиш» давлат-кооператив қўмитаси ташкилотлари билан тузилган шартномаларга мувофиқ тракторлар, прицеплар, кўрак териш машиналари, кўсак чувийдиган машиналар ва эҳтиёт қисмлар етказиб берилишини таъминласин.

«Ўзқишлоқхўжаликтаъминоттузатиш» давлат-кооператив қўмитаси «Кейс 2022» горизонтал шпинделли пахта териш машиналари қийматини «Ўзкейсмаш» қўшма корхонасига тўласин.

10. Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлиги, «Ўзқишлоқхўжаликтаъминоттузатиш» давлат-кооператив қўмитаси Жиззах ва Сирдарё вилоятлари ҳокимликлари билан биргаликда Фарғона водийси вилоятларидан ҳосилни йиғиб-териб олишга пахта териш техникаси ва меҳнат ресурсларини сафарбар қилиш юзасидан шартномалар тузилишини ташкил этсинлар.

11. «Ўзқишлоқхўжаликмашхолдинг» компанияси ва «Ўзқишлоқхўжаликтаъминоттузатиш» давлат-кооператив қўмитаси пахта териш техникасини мавсумга тайёрлашни тугаллашда хўжаликларга ва машина-трактор паркларига техникавий ёрдам кўрсатиш ҳамда уларнинг узлуксиз ишлашини таъминлаш учун саноат корхоналарини вилоятларга бириктирсинлар.

12. «Ўздавнефтмаҳсулот» бирлашмаси (Тожиев), ёнилғи-мойлаш материаллари, «Ўзкимёсаноат» уюшмаси (Юсупбеков) эса дефолиантлар 1998 йил сентябрь-ноябрь ойларида хўжаликларга, машина-трактор паркларига ва пахта тозалаш корхоналарига йиғим-терим ишларини, тайёрлов пунктларида пахтага ишлов беришни, кузги шудгорлашни ва бошоқли дон экишни узлуксиз ўтказиш учун зарур бўлган ҳажмларда, улар қийматининг 15 фоизини олдиндан ундирмаган ҳолда, ҳисоб-китобларни пахта хом ашёсининг пахта тозалаш заводларига сотилишига қараб биринчи навбатда амалга ошириш шарти билан етказиб берилишини таъминласин.

«Ўзбекистон темир йўллари» давлат-акциядорлик компанияси (Эрметов) нефть, газ конденсати ва нефть маҳсулотлари улар қийматининг 15 фоизи олдиндан ундирилмаган ҳолда етказиб берилишини таъминласин ҳамда 1998 йил сентябрь-декабрь ойлари даврида «Ўзбекнефтгаз» миллий корпорацияси корхоналарига пеня ҳисобламасин.

13. Ўзбекбирлашув, «Ўзбексавдо» компанияси, «Ёғмойтамакисаноат» уюшмаси, «Ўздонмаҳсулот» корпорацияси қишлоқ аҳолисини ва пахта терими қатнашчиларини озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлаш масалаларини ўз вақтида ҳал этсинлар, жойларда кўчма савдо ташкил этсинлар.

14. Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги пахта йиғим-теримида банд бўлган ходимларга тиббий хизмат кўрсатиш чора-тадбирларини белгиласин.

15. Ўзбекистон Республикаси Маданият ишлари вазирлиги ҳосилни йиғиштириб олиш даврида теримчиларга маданий хизмат кўрсатишни ташкил этсин, санъат ва адабиёт усталарининг хўжаликларга боришларини назарда тутсин.

16. Мазкур қарорнинг бажарилишини назорат қилиш Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг биринчи ўринбосари И. Жўрабеков зиммасига юклансин.

Вазирлар Маҳкамасининг Раиси
И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1998 йил 21 август.

ИСТИҚЛОЛ КАШФИЁТИ

Мустақиллик мамлакатимизда туб ўзгаришларга пойдевор қўйиш билан биргаликда халқимизнинг яна бир ажойиб хусусияти — бунёдкорлик, яратувчилик ҳислатларини ҳам янгитдан кашф этди.

ХАЛҚИМИЗ ўзининг энг азиз ва энг улуғ байрами — мустақиллигининг етти йиллигига тайёргарлик кўрмоқда. Ҳозирлик кўрганда ҳам алоҳида, кўтаринки руҳ, фахр, ифтихор билан ҳозирланмоқда. Бу бежиз эмас. Ўтган йиллар жуда қисқа бўлса ҳам бизга шундай имкониятларни бердики, уларни бир неча сатрда санаб адоғига етиш қийин. Лўнда қилиб, ўтган давр Ўзбекистонни, ўзбекни жаҳон айвонига янгитдан олиб чиқди, деб таърифлаш мумкин.

Мустақиллик — республикамизнинг, халқимизнинг янги яна бир жиҳатини кашф қилди. Бу унинг бунёдкорлиги, яратувчилиги, ўз юртини обод ва озод қилиш фазилатидир. ... Бугун кўпчилик пойтахтдаги ажойиб бинолар ва иншоотлар хусусида гапирмоқда. Аслида бундай яратувчилик ишлари бутун республикамиздаги шаҳар ва туманларда, ҳатто, энг чекка қишлоқлар ва ҳудудларда ҳам авж олмоқда. Энг муҳими уларда каттадан-кичик иштирок этмоқда, хайрли ишларга ўз улушини қўшмоқда.

Бунга биргина Тошкент вилояти шаҳар ва туманларидаги улкан ва ҳашаматли қурилишлар яққол мисол бўла олади. Узоққа бормайлик. Ўтган бир йилда амалга оширилган қурилишларга тўхталайлик. Уларнинг кўлами шунчалик кенгайиб бормоқдаки, бугун юрган йўлингиздан, эртага ўтиб қолсангиз, юз берган ўзгаришларни кўриб, дилингизда фахр уйғонади. Аслида амалга оширилаётган бу қурилишлар ҳам мамлакатимизда бошланган кенг кўламдаги ислоҳотларнинг мевасидир. Зеро, буларнинг ҳаммаси юрт равнақи, халқимиз фаровонлигига хизмат қилаётган ишлардир.

Ўтган бир йил давомида шаҳар ва туманларда 110 минг квадрат метрдан ортиқ янги уй-жойлар барпо этилди. Демак, байрам арафасида мингдан ортиқ хонадон ҳовли тўйлари ўтказади. Қишлоқларда тортилган салкам 170 километр масофадаги газ қувурлари қанча-қанча оилаларга «зангори олов» олиб киради. 52 километрдан ортиқ сув қувурлари юзлаб хонадонларни тоза ичимлик сув — обиҳаёт билан таъминлайди. Инсон умри фақат меҳнатдан иборат эмас, дейишади. Ҳақ гап. Вилоятимизда сўнгги йилларда аҳолига хизмат кўрсатиш савиясини ошириш, уларнинг кўламини кенгайтириш, айниқса, соғломлаштириш ишларига алоҳида аҳамият берилмоқда. Таълим тизимини ривожлантириш, янги мактаблар, боғчалар, соғломлаштириш масканларини бунёд этиш биринчи даражали вазифа қилиб қўйилмоқда. Бу дастурлар ўз самарасини бермоқда. Ўтган бир йил давомида 6 та мактаб қурилди, 8 та қишлоқ шифокорлик масканлари бунёд этилди, 5 та физкультура ва спорт комплекслари ишқибозларни ўз бағрига чорламоқда.

Бири-биридан гўзал ва шарқона услубда бунёд этилган қишлоқ гузарлари, чойхоналар, ошхона ва қаҳвахоналар, янги дўконлар, бежирим бекатлар ва савдо марказлари, янги бозорлар Тошкент деб аталмиш воҳамизнинг ҳуснига-ҳусн қўшмоқда. Ўтган бир йил давомида мана шундай хизмат кўрсатиш тармоқларининг ўзидан 151 таси иш бошлади. Буларнинг ичига маиший хизмат ўчоқлари, автосервис, банк муассасаларини ҳам қўшиб ҳисобласангиз уларнинг сони 200 дан ошади.

Қани, айтинг-чи, булар кимни қувонтирмайди?! Булар халқимизнинг чинакам бунёдкор, юртпарвар, фидойи эканлигидан далолат эмасми?!

Айни кунларда таҳририятимизга тўхтовсиз қўнғироқлар бўлмоқда, мактублар келиб турибди. Уларнинг аксарияти байрам арафасида ишга туширилаётган мана шундай объектлар тўғрисида хабар бермоқда. Бу ҳали ҳаммаси эмас. Айём муносабати билан жойларда ўтказилаётган шанбаликлар, ободончилик ишлари ҳам диққатга сазовордир. Бир сўз билан айтганда вилоят байрамга ҳозирланмоқда. Ҳозирланганда ҳам алоҳида, кўтаринки руҳ, шукуҳли шуур, фахр-ифтихор билан ҳозирланмоқда. Зеро, шаҳар ва туманларда шунга арзигулик ишлар, ютуқлар, муваффақиятлар, энг асосийси ажойиб меҳнаткаш инсонлар бор.

Фатҳиддин ФАЗЛИДДИНОВ.

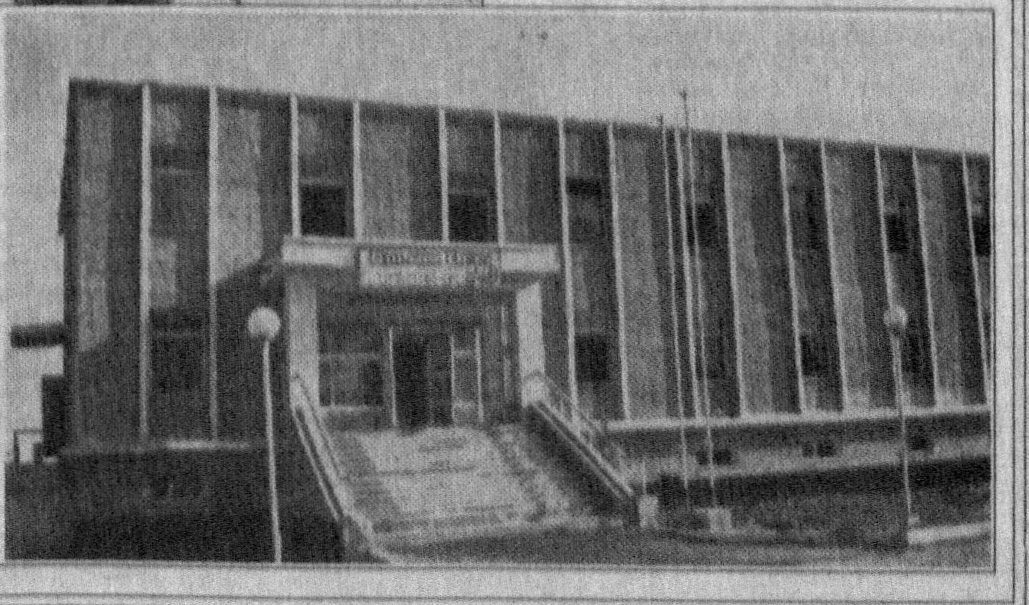

Сиз суратда кўриб турган ушбу замонавий мактаб биноси Тошкент туманидаги Охунбобоев номли жамоа хўжалигида бунёд этилди; Паркент туманидаги шарқона услубда қурилган бинолар ва Қуйичирчиқдаги Ўзбекистон — Туркия қўшма корхонаси ҳам 1998 йилнинг обидаларидир.
Даврон АҲМАД олган суратлар.

БИЗГА СЎЗ АЙТСАНГИЗ, ВАТАНДИН АЙТИНГ

(Давоми. Боши 1-бетда).

(Давоми. Боши 1-бетда).

3

Ватан, оҳ онажон, кўзим қароғи. Не савдо кечмади азиз бошингдан. Ҳар гал оғзинг ошга тегиб улгурмай, игна чиқаверди пишган ошингдан. Қирғинлар, босқинлар, дарё-дарё қон... Вайронанг устида базм қурганлар... Қара, гулханларга айланади Эрк: «Оқ кийинар уни кўрмак бўлганлар!» Араблар... Муқанна ёнар ловуллаб кўксида Ватани бўйин эгмаган... Тарих саҳифасин йўқдир вароғи маккор ёғийларнинг тиғи тегмаган... Чингизхон саҳронинг ёвуз илони, қисиқ кўзлари-ла туради боқиб... Қара, Жалолиддин, қон дарёсида волиданг-ку, ёринг кетмоқда оқиб. Улар балиқларга ем бўлар балки, балки сув чечаги — мангу сўлмаган... **Ватан — Самандаркуш қирқ йил қирғинда минг битта патидан бири куймаган.** Қара, Жалолиддин қўрқувга солар ёғийни ўғлингнинг кўзидаги ўт. Талвасага тушиб, буюрар Чингиз: боланинг юрагин итим есин, ит. т...

Эй, худо, бўғзимни ёргудай фарёд, хотир осмонимдан чиқади дудлар: Ватан, жоним Ватан, ўғлоним Ватан! Наҳот юрагингни емоқда итлар? Тишлар орасидан чакиллайди қон. Тупроқнинг юзида қотиб қолар доғ. Шовуллаган боғлар сиздан сўрайман: айтинг, юрагингиз қолдимикан соғ? Зомин тоғларида паришон юриб, жонимни минг турли ўтларга қордим. Бир чечакни суйиб, баргидан ўпсам, бир чайқалиб, титраб инграб юборди. Наздимда арчалар қимирлаб кетди, чайқалиб кетгандай бўлди улкан тоғ. Боқсам юзларида юракдан кетмас тишлар орасидан томган ўша доғ... Менинг жам юрагим санчийди тинмай, кўксимга турналар келади қайтиб. Қўлларимни ушлаб, инграйди чечак: бизга сўз айтсангиз Ватандин айтинг!

4

Даҳолар дунёга келмоғи учун асрлар неча бор синовдан ўтар. Бир юзим ҳаводек қисқа умрда ким Ватанга ханжар, кимдир қалб тутар. Даҳолар дунёга келмоғи учун узоқ вақт самони тутар тўлғоқлар, минг бора қўқариб, минг бора гуллаб, минг бора хазонга юз тутар боғлар. Само кемалари нурдай югурук — хуру малоиклар келурлар минг бор, руҳлар келаверар тонгга қўшилиб соҳиби қудратдан бўлиб умидвор.

Хазон япроқлари юртни туғилганда, боғларнинг бўғзидан сизганда инграр, қон сочли онани — улуғ тупроқни жаҳонгир Темур-ла сийлади Аллоҳ! Янчилган ғурурлар кўкарди бирдан, кесилган чинорлар қайта ёзди барг, жаҳонгир тулпорин туёқларидан, ҳайрату тироққа тушди кибор Ғарб...

Самарқанд... Кўп азим, донишманд маъво. Дунё тожидаги танҳо Кўҳинур. Бағрингда қуёшнинг нурин оғушлаб, сокингина ётар ҳазрати Темур. Ҳар гал ул олий зот хилхонасида қўлимдан келгунча тиловат қилгум, садолар ёпирилиб жонимга келар, садоларга қулоқ тутгим келар жим: бир юрт барпо бўлди адлу иймондан бир ҳовуч тупроғи азиз жон қадар, пойдевори инсоф, ғишти адолат Турондан то мулки Ҳиндистон қадар. Дашти Қипчоқлару, Мозандаронлар, Ироқу, Шерозу, Бағдод томонлар, Авник қалъалари, Дарбанд йўллари, Катур ғазоти-ю, Эрёб эллари... Сиволик тоғлари, Жамму замини, Озарбайжон юрти, Дамашқ замини... Қуюн каби елди темурий отлар, фотиҳга бош эгди гўзал Бағдодлар. **«Темур тузук-лари» — дунё қомуси, ақл ва идрокнинг ўқ емас қуши.**

Тиловат... Кўзимга жиққа ёш тўлар. Мен сизга қанчалар ўхшагим келар. Сиз каби Ватанни суйгим келади, эрк юзига юзим қўйгим келади.

Сиздан сўнг барибир яна буздилар, хазон япроғидек яна тўздилар. Юрт бошидан кечди яна қанча ғам: қисмат қўлларида илоҳий қалам.

Верешчагин, сени кўп хотирлайман. Бот-бот сен ёдимга тушасан туриб. Ҳузурла чизгансан миллатдошимни, дорда саланглатиб, питратиб қўйиб. **Верешчагин, сени кўп хотирлайман. Сен ёдимга тушиб турасан бот-бот: бобом Темур қурган мадрасалардан сен отиб юборган Эрк қилар фарёд. Унутиб бўларми, бундай тарихни! Кўзлар кўр, қўллар шол бўлиб қолмасми? Манкурт бўлиб қолсам — ё зомби бўлсам, улуғ руҳлар келиб ўчин олмасми? Ватан — бу ҳаққоний ўқилур тарих. Биргина ҳарфи ҳам хатосиз, ҳалол!** Тоғларга боқаман: ҳамон буюкдир: ҳамон кўксидаги булоғи зилол!

...Мозий, мен ҳали кўп сенга қайтаман. Хотир дафтарларим сўзга тўлгунча. Ким юртини севса, замин дардлари уни тинч қўймайди ўла-ўлгунча. Буюк Амир Темур хилхонасидан нурлар ҳорғин сингари ушбу дам қўйилди келди: ортимдан эргашиб келди бир садо: улуғлар нурдай шод қилмоқ учун айтар бўлсанг сўзни Ватандин айтинг!

5

Мен қўрқинч туш кўрдим, босиринқи туш. Юзу-кўзларимга босмоқдалар чўғ. Дод дейин десам, оғзимда жарлик бор, аммо тилим йўқ. Э, Худо, бу қандай таҳқир, разолат, жоним нақ бўғзимга тиқилиб қолган. Юм-юм йиғлайман-у, сўз деёолмайман: қайси иблис менинг тилимни олган... Аллалар айтувчи тилим қайдасан, яллалар айтувчи тилим қайдасан? Болага сен бола бўлувчи тилим, азада сен нола бўлувчи тилим, дўстимни дўст бўлиб кўнглин олувчи, ёримнинг қалбига ғавғо солувчи, тоғларга боққанда садолар бўлган, қўшиқ айтганимда гадолар қилган, шеърларни ёздириб кўнглим бўшатган, нағмаси булбулнинг кўнглини юшматган, қоракўз боламни қалдирғоч қилган, ғанимнинг бағрини ханжардек тилган, тилим сен қайдасан, деб роса ёндим. Куйдим, пишдим, чўғлар ичра тўлғондим. Аллоҳдан нажотлар сўраб турган дам, оппоқ нурдан ногох порлади хонам. Ёраб, азобларим мингга бўлинди, наҳотки улуғлар менга кўринди? Бирларида улуғ тангри каломи, бирларида улуғ шоир девони... Барчасин ташрифин кўзимга сурдим, улуғлар пойига бошимни қўйдим. Сўнг кўзимга тошди забонсиз хуним: билмайсизми, қайда йўқолган тилим?

Етмиш йилки, шундай қўрқинч туш кўрдим. Заминда қанотсиз, тутқин қуш кўрдим. Йўқликка Қодирий, Чўлпонлар кетди, Абдурауф Фитрат, Элбек, Усмонлар, ҳар қайси нури жаҳонлар кетди. Изтироби ҳамон бағримга томар, тунлар ухлолмайин бедор юлдуздек, кезсам сўз айтолмай қошимда турар тоғлардек буюгу, забонсиз Ойбек. **Ўшанда осмон ҳам қоп-қора эди, булутлар ичида яшарди ҳилол, сенга нима дейин, ростини айтсам, қошингга забонсиз келдик, Истиқлол!** Улуғ руҳлар бизни қўллаб турибди, дардига сўзимиз айтмоқлик пайти. Бугун бағримизни қўрқинч тўлдириб, Бизга сўз айтсангиз Ватандин айтинг!

6

Ватан! Мен не дейин сени онамми! Жоним деймиг Сени бўғзимда турган. Юрак, қайрат кўзинг титрамасдан оч, руҳинг даштларига ҲУРРИЯТ келган. Майсалар ям-яшил туғлар кўтарди, чечаклар юлдуздир унда ярқироқ. Нурлар кесиб борар зулмат кўксини, юрак осмонида чақилди чақмоқ. Кўнгил ўсиб кетди ердан кўк қадар, тоғлар, бу мағрур бош менинг бошимда. Бу тупроқ, бу гиёҳ, бу топталган боғ энди менинг боғим, менинг тошимдир. Томирларимда қон лопиллаб оқар, руҳим юлдузларин қучиб олар шарт. Дийдорини кўзимнинг устина бўлсин, азизим, ҳаётим, орим ҲУРРИЯТ!

Ҳуррият, кутганим, тожу-тахтимсан, поймол ғурурларга қайтадан насиб! Бисотимни титиб келар йўлингга туҳфа тополмадим қалбдан муносиб. Шу қалбим, дарёлар ҳайқирган қалбим, изларингга қўйди оппоқ бошини. Шаҳид ўғлонларинг йиғлаб артмоқда жон ичидан силққан армон ёшини! Нега чечақларнинг киприклари нам? Нега жон ичиндан келмоқда титроқ? Эй, руҳимнинг мағрур, Самандар қуши, сен учун нима бор Эркдан улуғроқ.

Ҳуррият, ҳуррият, жоним ҳуррият! Жароҳатидан қон силққан Туроним! Бугун бир шаҳд ила алплар камонин юртимда кўтариб турган ўғлоним! Сен етти ёшдаги бола Алпомиш! Ўн тўрт ботмон ёйин турибсан тутиб. Силтасанг камонинг Асқар тоғларнинг чўққисин олиб ўтади юлиб... Қошлари қалдирғоч қизу ўғлонсан, Ҳуррият, беғубор тиллари бийрон! Исириқлар солай бўйи-бастингга, ёмон кўзлардан деб, мангу бўл омон!

Камалаклар қўнди тоғлар бошига, чўққига бургутлар келмоқда қайтиб. Қанотлар шовқини самони тутар: бизга сўз айтсангиз, Ватандин айтинг!

7

«Энг олий мақсадим — халқимнинг омонлиги»

И. КАРИМОВ

Ватан — бу юракнинг тубидаги гул. У жоннинг ўзига томирлар отган. Сут каби кўпириб, қуйилган тонгни арча учидаги Ҳулкар уйғотган. Гиёҳлар кўзларин ишқаб уйғонар, гулкоса ичинда капалак хушнуд. Биз сени гул каби юракка босиб, асрамоғимиз шарт, улуғ Истиқлол!

Етти йил! Асрлар узоқ умрида гўёки анорнинг етти донаси. Лек сен босиб ўтган қутлуғ йўлларнинг заминидан то Қуёш қадар ораси... Кимдир, ҳамон нафсин ўйлаб кун кўрар, занжирин соғиниб, сўради қаёл. Эй, қуёш юзлигим, чечакли боғим, қўлларга бермайман сени Истиқлол!

Кимдир юртдан узоқ, жигар бағри қон, Ватан соғинчлари ўтар жонини. У кўзига сурар, топган-тутгани: бир ҳовуч тупроғини — хонумонини. Оқарган сочларин шамол тўзғитар, жон-жонини ўтаб ҳижрон қилади, У бир зум болага айланиб қолар, болалиги сен-ла йиғлаб юрганида. Кўздан оққан ёши тупроққа томар, жийда гулин ичи урар димоққа. У маҳзун пичирлар, дуолар қилар, ҳеч кимса тушмасин юртдан йироққа! Қошғар тупроғида йиғлайди Фурқат, шеърида ҳижронлар сўзлаб ётади. Бир ҳовуч тупроғинг армонида у то қиёмат қадар бўзлаб ётади! **Ватан, тупроғингга бошимни қўйдим, сен армон, сен ҳижрон, ўтли оҳимсан: боламни оқ ювиб, оппоқ тараган улуғ меҳроб — танҳо саждагоҳимсан! Сен берган неъматинг, нон ила тузинг, асрий ғурурларинг сутдайин ҳалол! Сенга кўз тегмасин, жонимда асрай, болалар армони улуғ Истиқлол!**

Сен келдинг! Ғанимлар питраб қолдилар. Товондан бошигача игна югурди. Улар билдиларки, ҳалол бойлигинг яна ўзлигингга, сенга буюрди. Яна гўдакларинг чеҳрасида нур, яна оналаринг қўли дуода, дунё дарвозаси бизларга интиқ, яна яшил туғинг порлар самода. Улар талвасада, игна югурар, боши-ю, товони ва жони томон. Қайлардадир ўқлар тинмай отилар, ўт ичра инграйди жафокаш Афғон! Истиқлол! Мен сенинг битта заррангман. Зулмат водийсидан кечган кўп йўлим! Бугун, сен гўдагим умрини тилаб, заминдан аршгача узаяр қўлим, оналар дуоси ижобат бўлгай, ғаним ўз ёғига қовурилсин ўзи! То дунё тургунча сутдек оқ бўлсин оққўнгил ўзбекнинг юзи-ю, сўзи!

Сиз, эй дўсти азиз, субҳидам туриб шукр қилдингизми тиниқ тонгларга. Туймай боқдингизми кўз ёндирувчи гуллар илинувчи гўзал рангларга. Сизга ҳовуч-ҳовуч зилол узатган сувга айтдингизми ўз сўзингизни? Порлаб тургани-чун, лоақал бир бор, эркалаб қўйдингизми ўз кўзингизни! Шундай. Ҳар бир нарса шукр сўрайди. Шундай. Ҳар бир нарса лутф сўрар ҳалол!

Сенга етказгани-чун, Парвардигорга, минг бора шукрлар қилгум, Истиқлол! Замину осмоним тинчлиги учун, гўдак кўзидаги ширин хоб учун, шеърлар ёзгин, деб мени қўймаган, кўнглимдаги гўзал изтироб учун, юртим деб туну-кун ором билмаган, бир сўзли мардона юртбошим учун, биз яна озодмиз, ҳурмиз деб турган, Асқар тоғларим ҳам тошим учун, саксонлардан ошиб, топгани сабр ва шукр айлаган оналар учун, етти ёшларида дунё уйида тенгма-тенг югурган болалар учун, гулкоса ичида бехадик ухлаб, субҳидам уйғонган капалак учун, менинг юрагимдан сизга талпинган, қадр деган гўзал камалак учун, дину-илмимизни кўксимизга солиб, кўзимга ёш берган тиловат учун, топталган қадрларни азот кўтарган Истиқлол аталган саодат учун... Шукрлар қиламан, кўзда ёш билан кўксимда ўзбекнинг беку хонлиги: омон бўл, она юрт, она-истиқлол, энг олий мақсад бу — юрт омонлиги...

Шарифа САЛИМОВА.

(«Ўзбекистон овози» газетасининг 18 август сонидан).

ҲАМКОРЛИК ДАВОМ ЭТАДИ

ГАЗЕТАМИЗНИНГ ўтган сонларидан бирида вилоятлараро алоқаларни ривожлантириш, ўзаро тажриба алмашиш мақсадида вилоятимизнинг бир гуруҳ фаол хотин-қизлари Хоразм ва Бухоро вилоятларида сафарда бўлиб қайтганликлари ҳақида ёзган эдик. Яқинда Хоразм вилояти ҳокими муовини, хотин-қизлар қўмитаси раиси Дилором Абдуллаева бошчилигидаги хоразмлик бир гуруҳ хотин-қизлар делегацияси бир неча кун давомида вилоятимизда бўлди.

Делегация таркиби Хоразм вилояти шаҳар ва туманлар ҳоким муовинлари, хотин-қизлар қўмиталари раислари, тадбиркор ва фаол аёллардан иборат эди.

Меҳмонлар бир неча кун давомида вилоятимизнинг бир қатор шаҳар ва туманларида бўлиб, мустақиллигимизнинг етти йиллиги арафасида вилоят меҳнаткашлари олиб бораётган катта бунёдкорлик ишлари, барча соҳаларда рўй бераётган ижобий ўзгаришлар ва бу ишларда вилоят хотин-қизларининг ўрни ва ҳиссаси билан танишдилар.

Дастлаб Янгийўл шаҳрида бўлган меҳмонларга шаҳар ҳокими Шуҳрат Қорабоев шаҳарнинг бугунги ва унинг меҳнаткаш кишилари ҳақида сўзлаб берди, жумладан, саноат шаҳри ҳисобланмиш Янгийўлдаги «Лаззат» қандолат, ёғ-мой, мебел маҳсулотлари ишлаб чиқарувчи саноат корхоналари маҳсулотлари нафақат республикамизда балки хорижда ҳам анча танилиб қолган. Бу корхоналар шуҳратида эса янгийўллик фидойи хотин-қизларнинг ҳам муносиб улушлари бор, албатта. Шу куни меҳмонлар шаҳардаги 1-сон гўдаклар уйи, Усмон Юсупов уй-музейида бўлдилар.

Вилоятимизда муқаддас зиёратгоҳлар, тарихий ва маданий обидалар, қадамжолар кўп. Хоразмликлар ана шундай қадамжолардан бири бўлган Зангиота ва Анбаротин мақбараларини зиёрат қилдилар.

Делегация аъзоларининг Қибрай, Чирчиқ шаҳар, Бўстонлиқ, Ўртачирчиқ ва Паркент туманлари бўйлаб қилган сафарлари ҳам ниҳоятда таассуротларга бой бўлди.

Хусусан, бугунги кунда вилоятимизда 144та қўшма корхона рўйхатдан ўтиб, фаолият кўрсатмоқда. Улар орасида Чирчиқдаги Германия билан ҳамкорликдаги «Кибо» болалар

Дўстлик кўприги

пойабзаллари ишлаб чиқарувчи, Тўйтепадаги Жанубий Корея билан ҳамкорликдаги «Кобул-Текстил», трикотаж маҳсулотлари, Ғазалкентдаги Германия билан биргаликдаги «Конвин» кондитер ва вино маҳсулотлари ишлаб чиқарувчи корхоналар аллақачон ўз ўрни ва харидорларини топган. Бу корхоналарда бўлган делегация аъзолари кўпроқ бу ерда меҳнат қилаётган хотин-қизлар учун яратилган шарт-шароитлар, имтиёзлар, уларнинг турмушлари билан қизиқдилар ва кўпдан-кўп саволларга жавоблар олдилар.

Мустақиллик туфайли хотин-қизларимиз учун ўз иқтидори, қобилиятини кенгроқ намойиш қилиш имконияти туғилди. Бундай қобилиятли аёллар бошини эса жойлардаги «Тадбиркор аёл» уюшмалари бирлаштирган. Албатта, делегация аъзолари орасида кўпчиликни ташкил қилган икки вилоятнинг тадбиркор аёллари ҳам ўз ишлари бўйича ютуқ ва муаммолари хусусида фикр алмашдилар.

— Албатта, ҳеч кимга омад осонликча келмайди, ҳеч ким ўз-ўзидан тадбиркор бўлиб қолмайди, — деди учрашувлардан бирида Хоразм вилояти «Тадбиркор аёл» уюшмаси ижрочи директори Комила Эшжонова, — бунинг учун энг аввало қобилият ва уни юзага чиқариш учун эса тинимсиз меҳнат керак бўлади. Сафаримиз давомида худди шу хусусиятларни бўстонлиқлик тадбиркор Ортиқ опа Султоновада мужассам эканлигини кўрдим. Худди шу каби Қибрай туманидаги «Уммон» кичик корхонаси иш фаолияти ва тажрибаси ҳам диққатга сазовордир. Бу кичик корхона раҳбари Машкура Абдураззоқованинг саъй-ҳаракатлари, тинимсиз меҳнатлари зое кетмади. Бугунги кунда М. Абдураззоқованинг ўз хусусий кафеси, тумандаги мактаблар учун кондитер маҳсулотлар ишлаб чиқарувчи цехи мавжуд.

Ташрифнинг навбатдаги дастурига кўра республика «Оила» илмий-амалий маркази директори, Олий Мажлис депутати, профессор Ойниса Мусурмонова, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси оила, оналик ва болаликни ижтимоий муҳофаза қилиш котибияти мудири Танзила Норбоева билан бўлган учрашув ҳам савол-жавобларга бой бўлди.

Ташрифнинг сўнгги куни меҳмонлар пойтахт Тошкент шаҳрининг диққатга сазовор жойлари, шу жумладан, Амир Темур музейида бўлдилар.

— Республикамиз Президенти, — деди делегацияга раҳбарлик қилган вилоят ҳокими муовини, вилоят хотин-қизлар қўмитаси раиси Сайёра Хўжаева, — маданий-маърифий ислоҳотларни янада чуқурлаштириш ва унинг самарадорлигини оширишга алоҳида аҳамият бермоқда. Ўйлаймизки, Тошкент ва Хоразм вилоятлариаро йўлга қўйилган ҳамкорлик ана шундай хайрли мақсадларга хизмат қилади. Биз Хоразм вилоятида бўлганимизда мураккаб экологик об-ҳаво шароитида ғалладан, пахтадан мўл ҳосил етиштираётган хоразмликларнинг фидокорона меҳнатларига ва айниқса, бундай ютуқларда вилоят хотин-қизларининг ҳам муносиб улушлари борлигига гувоҳ бўлиб, қойил қолган эдик. Бугун эса хоразмликлар ҳам вилоятимиз бўйлаб сафарда бўлиб, бизнинг меҳнаткаш хотин-қизларимизнинг ҳаёти ва турмуши билан яқиндан танишиб яхши таассуротлар билан қайтаётганликларига ишонамиз. Аминманки, бундай тажриба алмашишлар иккала томон учун ҳам ниҳоятда фойдали бўлди ва бу каби ҳамкорликни бошқа вилоятлар билан ҳам йўлга қўйиш ниятидамиз.

СУРАТЛАРДА: учрашув дақиқалари.
Даврон АҲМАД суратлари.

Зулхумор ЖЎРАЕВА.

ХАЛҚАРО ҲАЁТ

МАМЛАКАТЛАР ● ОДАМЛАР ● ВОҚЕАЛАР

МАСЛАҲАТ ТОШКЕНТДА ЎТДИ

ЎТГАН ҳафта охирида Тошкентда Қозоғистон, Қирғизистон, Тожикистон ва Ўзбекистон Ташқи ишлар вазирлари ва Мудофаа вазирларининг учрашуви бўлиб ўтди. Учрашув иштирокчилари Марказий Осиёда минтақавий хавфсизлик ва барқарорликни мустаҳкамлаш, шунингдек, Афғонистон чегараларидаги вазият билан боғлиқ кенг қамровли масалаларни муҳокама қилдилар. Мазкур анжуманда Туркманистон Республикаси вакиллари қатнашмадилар.

Воқеалар тўлқинида

➧ ФРАНЦИЯ жанубида меҳнат таътили ўтказаётган Буюк Британия бош вазири Т. Блэр АҚШ президенти Билл Клинтон билан телефон орқали суҳбатлашди. Т. Блэр суҳбат давомида АҚШнинг Афғонистон ва Суданга ҳаводан ҳарбий зарба бергани масаласини маъқуллади. Лекин, АҚШнинг террорчилар қароргоҳига ва дори заводига ракеталар ёғдирганлиги кўпгина мамлакатларда норозилик уйғотди. Қатор мусулмон давлатларида АҚШ сиёсатига қарши норозилик намойишлари бўлиб ўтди.

➧ УРДУН подшоси Хусайн бин Талал илгари подшолик девони бошлиғи лавозимида ишлаган Фаиз Тараунни мамлакатнинг янги бош вазири этиб тайинлади. Ҳозиргача бу лавозимда ишлаб келган Абдус-салом истеъфога чиқди.

➧ ДОМИНИКАН Республикаси пойтахти Санто-Домингада Кариб денгизи ҳавзаси ҳудудига кирувчи мамлакатлар давлат ва ҳукумат бошлиқларининг учрашуви бўлди. «Кариформ» деб аталган мазкур мулоқотда минтақанинг 16 давлати бошлиқлари иштирок этди. Улар орасида Куба раҳбари Фидел Кастро ҳам бор эди.

ЯРИМ ЙИЛГА ҲАМ ЕТМАДИ

СЎНГГИ кунларда Россия Федерацияси сиёсий, иқтисодий ва ижтимоий ҳаётидаги тангликлар, ниҳоят, кутилмаган натижага олиб келди. Ўтган ҳафта бошида юз берган молиявий инқироз оқибатида турли хил чалкашликлар келиб чиқди. Рубл қийматининг, шунингдек, Россия банки қимматли қоғозларининг умумжаҳон тижоратида нуфузи пасайиб кетганлиги юқори мартабали маҳкамалар, вазирликлар, қолаверса, давлат арбоблари ўртасидаги катта даҳанаки «жанг»ларга сабаб бўлди. РФ президенти Б. Ельцин илтимоси билан чақирилган Давлат Думасининг мажлисида мамлакатда рўй берган молиявий-иқтисодий инқироз кўриб чиқилди. Мажлисга ташриф буюрган бош вазир Сергей Кириенко, Марказий банк раиси Сергей Дубинин, молия вазири Михаил Задорновларнинг фикр-мулоҳазалари депутатларни қониқтирмади.

Шундан сўнг Давлат Думаси раҳбари Геннадий Селезнев президент ҳамда ҳукумат раисининг истеъфога чиқиши рўй берган аҳволни бир қадар яхшилашга олиб келиши мумкин, деган фикрни билдирди. Думадаги бошқа партиялар ва ҳаракатларнинг раҳбарлари ҳам бу таклифни қўллаб-қувватладилар. Аграр депутатлар гуруҳи раҳнамоси Н. Харитонов, «Яблоко» партияси раҳбари Г. Явлинский, Россия коммунистик партияси раиси Г. Зюганов, «Россия—бизнинг уйимиз» раҳбари А. Шохин ва бошқа қатор депутатлар Россия ҳукуматининг кейинги кунларда иқтисодий тангликни бартараф этиш юзасидан кўрган чораларини оқилона деб топмадилар. Думада Б. Ельциннинг ўз ихтиёри билан муддатидан илгари истеъфога чиқишлиги тўғрисида қарор қабул қилинди. 245 депутат бу қарорни маъқуллаб, овоз берди. Атиги 32 депутат қарши чиқди. Бетарафлар бўлмади.

Ана шундай ташвишли соатларда С. Кириенконинг истеъфога чиқарилганлиги тўғрисида хабар тарқалди. Унинг бош вазирлик «кемасидаги саёҳати» ярим йилга ҳам етмади. Вақтинча бош вазир вазифаларини ижро этиш масъулияти собиқ бош вазир В. Черномирдин зиммасига юклатилди... Россияда давлат инқирозига даҳлдор воқеалар давом этмоқда.

(ЖАҲОН ОММАВИЙ АХБОРОТ ВОСИТАЛАРИ ХАБАРЛАРИ АСОСИДА ТАЙЁРЛАНДИ).

«ҚАРДОШЛАР ҚУВОНЧИГА ШЕРИКМИЗ»

Мустақилликнинг етти йиллик тантаналарига ҳам саноқли кунлар қоляпти. Ушбу қутлуғ байрам арафасида ЎзА мухбирлари мамлакатимизда фаолият юритаётган дипломатия ваколатхоналари, хорижий фирма ва компания вакиллари билан учрашиб, уларнинг Ўзбекистон мустақиллиги, юртимизда бўлаётган ўзгаришлар ҳақидаги фикр-мулоҳазалари билан қизиқишмоқда. Жумладан, бу хусусда Озарбойжоннинг мамлакатимиздаги фавқулодда ва мухтор элчиси Ойдин Азимбеков қуйидагиларни сўзлаб берди:

— Ўзбекистон номи жаҳон сиёсий харитасида Осиё қитъасининг марказидаги етакчи давлат сифатида тобора кўпроқ тилга олинмоқда. Бунинг бош омили Ўзбекистон мустақилликка эришгач, мамлакат раҳбарияти ҳеч иккиланмай янги ҳуқуқий демократик давлат барпо этишга катта эътибор қаратганида, деб биламан. Мамлакатингиз халқи Президент Ислом Каримов йўлбошчилигида юртингизда сиёсий барқарорликни таъминлаш, иқтисодиётни ривожлантириш, хорижий давлатлар билан ўзаро манфаатли алоқалар қарор топтиришни бош мезон этиб белгилагани ҳам катта аҳамиятга эга.

Қайси мамлакатда тинчлик-осойишталик қарор топса, ўша ерда тараққиёт учқунлари порлайди. Шуни мамнуният билан таъкидлашни истардимки, бу хусусда табиий ва меҳнат заҳираларига бой Ўзбекистонни биринчи навбатда мисол қилиб келтирса бўлади. Билсангиз, қисқа муддат ичида Асакадаги автомобил заводи, Бухородаги нефтни қайта ишлаш заводи сингари йирик ишлаб чиқариш корхоналарини қуриш, нефт, ғалла мустақиллигига эришиш ҳар қайси давлатга ҳам насиб этавермайди.

Айни пайтда мамлакатингиз раҳбарияти истиқлол пойдеворини мустаҳкамлаш мақсадида кадрлар масаласига жиддий эътибор қаратаётгани ҳам эътиборга молик. Жумладан, 1996 йилдан буён Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармонига биноан, иқтидорли ёшларнинг чет элда таълим олишини қўллаб-қувватлаш «Умид» жамғармаси фаолият юритаётгани бу борадаги муҳим қадамлардандир. Куни-кеча мазкур жамғарма синовларидан муваффақиятли ўтган 300 нафардан ортиқ иқтидорли ёшларга жаҳондаги етакчи мамлакатларнинг илм даргоҳларида таҳсил олиш учун йўлланма берди.

Ўзбекистон билан Озарбойжон ўртасидаги алоқалар хусусида тўхталадиган бўлсак, ўзаро муносабатларимиз узоқ даврга бориб тақалади. Буюк Ипак йўли орқали халқларимиз ўртасида савдо-сотиқ, маданий-маърифий алоқалар равнақ топган. Истиқлол туфайли икки мамлакат ўртасидаги муносабатлар янгича руҳда ривожланиб бормоқда. Ўзбекистон билан Озарбойжон ўртасида 1991 йилнинг ўзидаёқ давлатлараро муносабатларга асос солувчи бир неча муҳим ҳужжат имзоланган.

Икки томонлама муносабатлар тарихида давлатингиз раҳбари Ислом Каримовнинг 1996 йилда Озарбойжонга буюрган расмий ташрифи муҳим ўрин тутади. Мазкур сафар асносида давлатларимиз ўртасида дўстлик ва ҳамкорлик тўғрисидаги шартнома имзоланди. 1997 йилда эса Озарбойжон президенти Ҳайдар Алиев расмий ташриф билан Ўзбекистонда бўлди. Умуман, икки қардош мамлакат ўртасида 40 дан зиёд муҳим ҳужжат имзоланган.

ИСТИҚЛОЛ — ХОРИЖЛИКЛАР НИГОҲИДА

Мамлакатларимиз ўртасидаги ўзаро ҳамкорликнинг муҳим йўналишларидан бири коммуникация соҳасидир. Айниқса, Кавказорти йўлагини барпо этиш борасидаги саъй-ҳаракатларни алоҳида таъкидлаш жоиз. Бу борада 1996 йили Сарахсда Ўзбекистон, Озарбойжон, Эрон ва Грузия ўртасида имзоланган ҳужжат коммуникация соҳасидаги катта силжишлардан бири бўлди.

Ҳозирги кунда юртингизда «Электрофан», «Кондиционер» ва «Елвин-М» сингари бир неча Ўзбекистон — Озарбойжон қўшма корхонаси фаолият кўрсатмоқда. Уларнинг асосий қисми электр жиҳозлари ва халқ истеъмол молларини ишлаб чиқариш ҳамда савдо билан шуғулланади. Шу кунларда яна иккита қўшма корхона очилиши мўлжалланмоқда. «Ўзкимёсаноат» уюшмаси ва «Озарбойжонкимё» концерни, «Ўзбекнефтгаз» миллий корпорацияси ва «Озарнефткимёмаш» концерни ташаббуси билан қурилаётган икки корхона, асосан, плёнка, турли хил елим буюмлар ҳамда нефтгаз саноатида қўлланиладиган асбоб-ускуналар ишлаб чиқаради. Озарбойжонда эса ўзбекистонлик ишбилармонлар билан ҳамкорликда электр двигателларни таъмирлайдиган корхона барпо этилмоқда.

Сўзим сўнггида бутун Ўзбекистон халқини яқинлашиб келаётган истиқлол байрами билан чин дилдан муборакбод этиб, энг эзгу тилакларимни тилаб қоламан.

Суҳбатдош: Алишер ҲАСАНОВ, ЎзА мухбири.

АНЖУМАН БОШЛАНДИ

Тошкентда «Ислом қонунларида ханафий мактаби» мавзуида семинар ўз ишини бошлади. Мазкур анжуман Франциянинг Марказий Осиё тадқиқотлар институти, Ислом тадқиқотлари халқаро институти ҳамда халқаро Қизил хоч қўмитаси ҳамкорлигида ташкил этилди.

Семинар ислом қонунлари масалаларига, жумладан, XII асрда Марказий Осиё халқлари орасида кенг тарқалган ханафий мактаби йўналишига бағишланди.

Инсон ҳуқуқлари бўйича Ўзбекистон Республикаси миллий маркази директори Акмал Саидов мазкур анжуманнинг очилиш маросимида мамлакатимиз мустақилликка эришгач, халқимизнинг миллий ва диний қадриятларини тиклаш борасида юртимизда кенг кўламли хайрли ишлар амалга оширилаётганлигини алоҳида таъкидлади.

Уч кун давом этадиган анжуманда иштирокчилар мазкур мактабнинг асосчилари, унинг пайдо бўлиши ва инсоният тараққиётида тутган ўрни ҳақида маърузалар тинглайди.

(ЎзА).

Китоблар оламида

ҲУҚУҚШУНОСЛАР, СИЗЛАР УЧУН

ЯҚИНДА ҳуқуқшунослар кутубхонаси яна бир китобга бойиди. Таниқли журналист, республикада хизмат кўрсатган маданият ходими Абдужаббор Манноповнинг учинчи китоби — «Ҳуқуқий билимлар маскани» нашрдан чиқди.

Унда Ўзбекистон Республикаси ижтимоий таъминот вазирлигига қарашли ҳуқуқшунослик ижтимоий таъминот техникумининг серқирра фаолияти ҳақида ҳикоя қилинади. Ўқувчи бу даргоҳда олиб борилган изланишлар, таълим-тарбия соҳасидаги амалий ишлар, ўқитувчи ҳамда мураббийларнинг иш фаолиятлари билан батафсил танишади.

Маълумки, бозор иқтисодига ўтишнинг беш тамойилидан бири — аҳолини кучли ижтимоий ҳимоялашдан иборатдир. Бу йўналиш республикада амалга оширилаётган пенсия ва нафақалар ҳақидаги қонунларда, меъёрий ҳужжатларда ўз ифодасини топмоқда. Президентимиз фармонлари, ҳукумат қарорларида намоён бўлмоқда. Уларни рўёбга чиқариш вазифаси республика ижтимоий таъминот вазирлиги тизимида фаолият кўрсатаётган ходимлар, мутахассислар зиммасига юкланган. Улар қанча билимдон, тажрибали ва етук бўлса, аҳоли манфаатларига қаратилган давлат ҳужжатлари ўз вақтида тўғри амалга оширилади.

Китобда қилинаётган амалий ишлар вилоятлар миқёсида қандай бораётганлиги тўғрисида бой маълумотлар берилади. Айни пайтда бундан буён замон талаблари даражасидаги малакали кадрларни тайёрлаш учун пухта, мукаммал, дарсликлар зарурлиги қайд қилинади.

Саидвали ҲАСАНОВ.

МИЛЛИОНЕРЛАР ЖАМОАСИ

Ангрен разрезида кўмир қазиб чиқариш бошланганига эллик йил тўлди

Мамлакатимиз саноати ҳар бир тармоғининг байроқдор, етакчи корхонаси бор. Ангрен кўмир разрези ҳам шундай корхоналардан ҳисобланади. Корхона раҳбари Иброҳим Тенглашевич ТЕНГЛАШЕВ биз билан суҳбатда кон жамоасининг дастлабки одимлари, ҳозирги вақтдаги ишлари ва корхонанинг истиқболлари ҳақида гапириб берди:

— Ҳозирги кунларда конимизда бўлган ҳар бир киши мисли кўрилмаган ғайрат-шижоат билан қилинаётган ишларнинг гувоҳи бўлади. Барча ишлаб чиқариш участкаларида бирйўла учта айём — мамлакатимиз мустақиллигининг етти йиллиги, Кўмирчилар байрами ва корхонамиз ишга тушганлигининг ярим асрлик юбилейини муносиб нишонлаш ҳаракати авж оляпти, бутун жамоамиз ҳар бир кончимиз шу саналарга арзирлик совғалари билан келишга астойдил интилмоқдалар.

Ўтган ярим аср корхонамиз учун оёққа туриш, ривожланиш, жамоамизнинг камол топиши даври бўлди. Тарих учун қисқа шу муддатнинг ҳар бир йили конимиз таржимаи ҳолида ўзига яраша из қолдирди. Ўтмишни эслайлик.

...Оҳангарон воҳасида кўмир заҳиралари борлигининг маълум бўлиши республикамизда катта хурсандчиликка сабаб бўлди. Халқ хўжалиги учун ниҳоятда зарур бўлган ёқилғи ер юзасига яқин жойлашган эди. Уни очиқ усулда қазиб чиқариш мумкин эди. Кондан фойдаланиш билан кўмирни узоқ жойлардан республикага ташиб келтириш ташвишидан халос бўлинар эди. Шунинг учун бу ерда конни барпо этишга жадал киришилди. Бунёдкорлик ишлари умумхалқ ҳашари асосида уюштирилди.

Кўмир разрезини фойдаланишга топшириш учун жуда катта ҳажмдаги ишларни амалга ошириш керак бўларди. Кўмир заҳиралари Оҳангарон дарёси ўзани остида эди. Шунинг учун унинг ўзанини бошқа ёққа олиш талаб этилди. Айни вақтда дарё устидан темир йўл ва автомобил кўприклари, марказий механика устахоналари, паровоз депоси, катта ҳажмда темир йўл излари, уй-жой, маданий-маиший хизмат кўрсатувчи ва бошқа ўнлаб иншоотлар қуриш лозим эди. Конни электр энергияси билан таъминловчи энергопоезд 8420 метр узунликдаги юқори кучланишли линияси қисқа муддатда фойдаланишга топширилди.

Оҳангарон кўмир конида ёқилғини энг илғор — очиқ усул билан қазиб чиқариш ишлари бундан роппа-роса 50 йил илгари — 1948 йилда бошланди. Биринчи йилиёқ 406 минг тонна ёқилғи истеъмолчиларга жўнатилди. Коннинг дастлабки ишлаб чиқариш қуввати 1,5 миллион тонна ҳажмида белгиланган эди. Бу кўрсаткичга беш йилдан кейин эришилди.

Республикамиз халқ хўжалигининг жадал суръатлар билан тараққий қилиши кўмир саноатини кенг ривожлантиришни тақозо этди. Ёқилғи турини узоқдан олиб келиш ўрнига уни шу ернинг ўзида юксалтиришнинг афзалликлари ҳисобга олинди ва бошқа конлар қатори кўмир разрезини ҳам қайта ускуналаш ва замонавийлаштиришга киришилди. 1954—1961 йиллар шундай давр бўлди.

Шу вақтда кўплаб янги кон техникаси ишга туширилди. Катта қувватга эга бўлган ЭНГ—8, ЭНГ—15 экскаваторлари, электровозлар, кўп юк кўтарадиган ва бошқа замонавий техника воситалари кончилар ихтиёрига берилди. Натижада коннинг кўмир қазиб чиқариш қуввати йилига 4,5 миллион тоннага етказилди. Илғор технологияни жорий қилиш ишлари шундан кейин ҳам тўхтамади. 1980 йилда қазиб чиқарилган ёқилғи ҳажми 5 миллион тоннадан ҳам ошиб кетди. Албатта, бундай юксак натижага осонликча эришилмади. Мавжуд техника воситаларидан унумли фойдаланиш, бир оила аъзоларидек аҳил ва иноқ жамоамизнинг фидокрона меҳнати, ички имкониятларни ишга солиш шундай ютуқларга олиб келди. Жамоа аъзолари орасидан кончилик касбига меҳр қўйган, унинг шуҳратини оширишга ҳисса қўшишни муқаддас бурчи деб ҳисоблаган ажойиб механизаторлар етишиб чиқди. Ҳ. Алиқулов, А. Синицкий, Н. Хорошилов, Л. Мирсаитов, В. Лазарев ва бошқа экаскаватор, бульдозер, трактор машинистлари, муҳандис-техник ходимлар шулар жумласидан эди.

Республикамиз мустақилликка эришганидан кейин жамоамиз Ўзбекистонимизнинг ёқилғи-энергетика мустақиллигини таъминлашга муносиб ҳисса қўшиш иштиёқи билан сидқидилдан меҳнат қилмоқда. Биргина ўтган йили мамлакатимиз эҳтиёжи учун 2 миллион 591 минг тонна кўмир етказиб бердик. Жорий йилда янада юксакроқ кўрсаткичларни мўлжаллаяпмиз. Ўтган ярим йилда деярли 1 миллион 300 минг тонналик маррани эгалладик. Бу режадагидан ўнларча минг тонна кўпдир.

Конимизда кўмир қазиб олинаётган майдон улкан ҳавзани эслатади. Унинг чуқурлиги юз метрдан ҳам ошиб кетди. Тубида ёқилғи қазиб олаётган экскаваторлар туну-кун бир зум ҳам тинмай ишлайди. Бамисоли зинапоядек бўлиб кетган ёнбағрларида эса қудратли техника кон устини очиш билан банд. Қазиб олинган кўмир ҳам, тупроқ, шағал ҳам, кетма-кет келиб турган думпкарларни составларига қон томирларидек ҳар томонга чўзилиб кетган транспортер ленталарига ортилиб жўнатилмоқда.

Разрезимизнинг шу кунлардаги қиёфасини тўла тасаввур қилишингиз учун яна айрим мисолларни келтирмоқчиман. Ҳозирги вақтда ҳар бирининг чўмичи ҳажми 3 куб метрдан 15 куб метргача бўлган 56 та эксваваторлар, 45 та трактор-бульдозер техникаси, 125 тоннагача юк кўтарадиган кўтаргич механизмларининг катта саройи, замонавий бурғилаш дастгоҳлари, кўмир қатламларига, кулранг, оқ-қора, ўтга чидамли каолинларга ишлов беришнинг селектив илғор технологияси ва бошқа техник воситалар ишлатилмоқда. Жамоамиз сафига бирлашган икки минг нафар ишчилар, муҳандис-техник ходимлар ва хизматчилар республикамиз саноати ва аҳолисини кўмир билан етарли таъминлаш йўлида қўлни-қўлга бериб, жонфидолик билан меҳнат қилмоқдалар.

Конимизнинг истиқбол режалари катта. Уни замонавий техника воситалари билан ускуналаш давом этади, илғор технологияларни жорий қилиш юзасидан муайян ишлар қилинади. Бунинг учун хорижий сармояларни ҳам жалб қилишга эришмоқдамиз. Бозор иқтисодиётига ўтиш шароитида бунга катта эътибор беряпмиз. Чунки, у ишлаб чиқаришнинг техникавий даражасини, меҳнат унумдорлигини оширишнинг энг самарали йўли бўлиб қолди.

Хорижий сармоядорлар билан ҳамкорлик қилишда биринчи қадам қўйилди. Олмония фирмаларидан бири разрезда кўмир билан бирга қазиб олинаётган каолинни қайта ишлаш бўйича фабрика қуришда қатнашмоқда. У зарур техникани етказиб беради. Ҳозир келтирилган асбоб-ускуналарни ўрнатиш ишлари жадал олиб борилмоқда. Янги ишлаб чиқариш бўлинмасида маҳсулотни тайёрлашни шу йилнинг тўртинчи чорагида бошлаш режалаштирилган.

Конда янги, янада илғор технологияларни жорий қилиш ишларини ҳам яқин вақт ичида бошлаб юборамиз. Бу ишда бизга Олмониянинг жаҳонга машҳур «Крупп» фирмаси ёрдам беради. Қазилган кўмирни ташишда конвейер транспортидан фойдаланишни кескин кўпайтирмоқчимиз. Бу ҳар томонлама қулай усулдир. Уни жорий қилиш билан меҳнат унумдорлиги кескин ортади.

Бундан ташқари, ер ости ишларини қидириш-фойдаланиш участкасини барпо этяпмиз. Уни ишга тушириш билан қўшимча ишчи ўринлари барпо этилади. Ҳозиргача 90 нафар банд бўлмаган кишилар ишга олинди. Кейинги йилда уларнинг сонини 200 тага етказиш назарда тутиляпти. Бу участканинг ёш жамоаси жорий йил охиригача 50 минг тонна кўмир қазиб чиқаришга аҳд қилган. Бу ҳам умумишимизга ҳисса бўлиб қўшилади.

Конимизнинг эътиборли санаси республикамизнинг мустақиллик байрами ва кўмирчилар куни тантаналарига уйғунлашиб кетяпти. Қўш байрамлар эса қўш ғайрат-шижоат билан меҳнат қилишни талаб этади. Жамоамиз шундай қиляпти. Жорий йил учун белгиланган режаларни тўла ва ошириб бажариш мақсадида бутун маҳорати ва тажрибасини ишга солмоқда ва меҳнатда янги-янги муваффақиятларга эришиш учун ҳормай-толмай ишлайди.

Суҳбатдош Мирсобир МИРҲАМИДОВ.

***СУРАТЛАРДА:** кўмир кони фаолиятидан лавҳалар.* ***Умид АҲМЕДОВ** олган суратлар.*

ИНСОФ САРИ БАРАКА

АВВАЛГИ вақтда дорихоналар саноқли эди. Улардан баъзида ўзингизга керакли дори-дармон тополмай хуноб бўлар эдингиз. Ҳозир эса ҳар қадамингизда дорихона! Қайсиниси керак? Нархидан келинг. Ўзига яраша. Бирида қиммат бўлса, иккинчисида арзонроқ. Лекин, ишончлими? Бу савол, табиий, сизни ўйлантириб қўяди ва ўзингиз биладиган, танишроқ дорихонага борасиз.

Сирғали туманининг маълум бир ҳудудида истиқомат қилувчи аҳоли зарурат бўлиб қолганда асосан 119-сонли «Хуршид» номли хусусий корхонанинг хизматидан фойдаланадилар.

Бу дорихонани 1981 йилда олий маълумотли мутахассис Комилжон Аҳмаджон ўғли ташкил қилиб иш бошлаган эди. Комилжон ўтган давр мобайнида эл-юртга беминнат хизмат кўрсатиш учун ҳаракат қилди, катта ташкилотчилик ишларини олиб борди. Қизи Азиза ёшлигиданоқ отасига қарашиб юрарди. Шунинг учун бўлса керак, у ҳам доришуносликка меҳр қўйди. Ўқиди. Илмгоҳни тугаллади. Бу орада Комилжон нафақага чиқди. Дорихонани бошқаришни қизига топширди. Мустақиллик туфайли катта имконият яратилди. Дорихонани хусусийлаштириб олдилар. У пештахталарни керакли дори-дармонлар билан тўлдириш йўлларини ахтарди. Шу мақсадда юртимизда фаолият кўрсатаётган йирик фармацевтика корхоналари билан ҳамкорликни йўлга қўйди. Жумладан, «Трайдингфарм», «Сурхан Ажантафарма Лимитед», «Хехстфарм» қўшма корхоналари, «Ўзбекфармэкскимё», Исломбеков номли Ўзбекистон фармацевтика корхонаси, Тошкент шаҳар «Дори-дармон» акционерлик жамиятлари билан шартномалар тузилди. Шериклар ишончли, маҳсулотларнинг сифати кафолатланган эди. Натижада тез орада дорихона керакли дори-дармонлар билан зарур даражада таъминланди.

Дорихоналар хизматидан мамнунмисиз?

Энг муҳими бу ерда дори-дармонлар бошқа тиббиёт дўконларига нисбатан анча арзонроқ сотилмоқда. Бунга қандай қилиб эришилмоқда?

Аввало шуни айтиш кераки, хусусий корхонада дори-дармонларни сақлашга алоҳида эътибор бериляпти. Бунинг учун зарур шарт-шароитлар яратилди. Иккинчидан, хорижий фирмалар билан тузилган шартномалар туфайли таъминотда узилиш бўлмаяпти.

Учинчидан, устама нарх белгилашда инсоф билан иш юритмоқдалар. Зеро, табобат илмининг султони Абу Али ибн Сино «Беморга малҳамдек ҳаёт бағишла, чорасиз қолганда нажот бағишла» деб бежиз айтмаган-ку!

Бу ерда нарх-навонинг бирмунча арзонлигининг яна бир боиси шундаки, айрим дори-дармонларни ўзлари тайёрламоқдалар. Айниқса, аҳоли эҳтиёжи учун ниҳоятда зарур бўлган «малҳам»лар шу ернинг ўзида ишлаб чиқарилмоқда: тери остига ва қон томирларга юбориладиган «Навокаин-0,5», 5 фоизли глюкоза, 10 фоизли «кальций хлорид», 0,9 фоизли натрий хлорид, «Левомицин» ва витаминли кўз томчилари ва бошқа дори-дармонлар шулар жумласидандир.

Лекин, сир эмас, ҳозирги кунда мустақиллик берган имкониятни суиистеъмол қилиб, дори-дармон савдосини мўмай даромад манбаига айлантириш учун ҳаракат қилаётган «тадбиркорлар» ҳам йўқ эмас.

— Бундай аҳволга ортиқ йўл қўйиб бўлмайди, — дейди Азиза Комилжонова. — Ахир Ўзбекистон Республикасининг «Дори воситаларини тайёрлаш ва фармацевтика фаолияти тўғрисида»ги қонунида дорихоналар дори воситаларини тайёрлаш, қадоқлаш ва уларнинг сифатини назорат қилиш, шунингдек, дори воситалари, тиббий буюмларни санитария-гигиена ашёларини харид қилиш, сақлаш ва сотишни амалга оширувчи муассасадир, дейилган-ку!

Шундай экан, дори-дармонларни ёзнинг жазирама офтобида, қишнинг қаҳратон кунларида кўча-кўйда: тўғри келган жойда столлар устига қўйиб сотиш тўғрими? Бизнингча, бутунлай нотўғридир. Ачинарлиси шундаки, баъзида шифокорнинг қатъий тавсияси, махсус рухсатномаси асосида ёзиб бериладиган дорилар ҳам кўча-кўйда сотилади. Бу ҳақда чуқур ўйлаб кўриш вақти келмадимикин? Бундай дорилар махсус дўконларда сотилиши мақсадга мувофиқ эмасми?

— Сизнингча, дори-дармон сотувидаги бундай бошбошдоқликнинг олдини олиш учун нима қилиш керак?

— Тартиб ўрнатиш зарур, албатта. Биласиз: асосий дори-дармонлар ҳар хил фирмалар, ишбилармонлар томонидан хорижий юртлардан келтирилади. Бу дори-дармонларни ҳар бир вилоятда, Тошкент шаҳрида, республикада мавжуд иш тажрибасига эга бўлган, дори-дармонларни қабул қилиш, сақлаш, тарқатиш, уларнинг сифатини назорат қилишга ихтисослашган, малакали мутахассислар ишлайдиган омборхоналар орқали қабул қилиб олиш, сўнгра бу ерда обдон текшириб, марказлашган ҳолда тарқатиш мумкин эмасми? Ана шунда ярқсиз дори-дармонларнинг йўлига тўсиқ қўйилган бўларди.

Азиза Комилжонованинг мулоҳазаларида жон бор. Мутасаддилар бу ҳақда ўйлаб кўришларига ишончимиз комил.

Носир РИХСИЕВ, Рўзибой ҲАМИДОВ.

ШУКРОНАЛИК

ЖАМОАТЧИ мухбиримиз мустақиллик байрами арафасида Чиноз туманидаги Собир Раҳимов номли ширкатлар уюшмаси раиси Жўрабой Абдуназаров билан учрашиб, у билан суҳбатлашди.

Гапни Ватанга меҳр-муҳаббат туйғусидан бошлай қолай. Бу ғоят муҳим, ҳар биримизга хос фазилатларнинг фазилати бўлмоғи керак. Айниқса, ҳозирги пайтда. Дарвоқе она юртга муҳаббат туйғуси қайси тарихий шарт-шароитда бўлмасин авлодларимиз қонида жўш уриб онгини чархлаб келмоқда. Миллатимиз, эл-юрт тақдирида ўз ифодасини топаётир.

Истиқлолга эришганимиздан сўнг эса ана шу ноёб туйғу бутун бўй-басти билан ўзини намоён эта бошлади. Одамларимизни бир-бирларига яқинлаштириб, бирлаштирмоқда. Эзгу мақсадларни амалга ошириш учун бўлаётган курашларда юртбошимиз атрофига ҳаммамизни жипслаштирмоқда. Мен ҳам ана шу жараённи ўз бошимдан кечираётганлигим билан фахрланаман. Халқим, юртим олдидаги масъулиятимни чуқур ҳис этишга ҳаракат қиламан.

Нимасини айтасиз, истиқлол бошқалар қатори менинг ҳам ҳаётимда, тақдиримда ўчмас из қолдирди, жуда катта ўзгаришлар содир этилишида фаол иштирок этишга ундаяпти. Юрагимнинг туб-тубида қат-қат бўлиб турган орзу-умидларимни амалга ошириш учун имконият туғилди.

Мана, ҳозир мустақилликнинг еттинчи йилида турибмиз. Оддий одамларнинг таъбири билан айтадиган бўлсак, бу йил ҳам омадли, баракали йил бўлмоқда. Буни ҳар биримиз кўриб, билиб ҳис қилиб турибмиз. Қаерга бормайлик, улкан ўзгаришларга дуч келамиз. Катта-катта қурилишлар амалга оширилмоқда. Ободончилик ишлари тобора кенг қулоч ёймоқда. Юртимиз чиройига чирой қўшилиб, жозибадор бўлиб бораётир.

Мен деҳқон боласиман. Шунинг учун қишлоқларимиз ҳақида фахр билан гапирсам арзийди.

Ҳеч кимга сир эмас. Бир вақтлари қишлоқларни ҳам обод қиламиз, бу ерда ҳам одамлар худди шаҳардагидек яшайдилар. Инсон учун зарур бўлган маданий-маиший хизматларнинг барча турларидан баҳраманд бўладилар, деган шиорлар ўртага ташланар ва у катта-катта йиғинларда қайта-қайта такрорланарди. Афсуски, гапдан нарига ўтилмади. Орзу бўлиб қолаверди. Мустақил бўлгач эса ҳақиқий тараққиёт йўлига қадам босилди. Қишлоқлар ҳам бирин-кетин обод бўла бошлади. Бунинг учун шароит, имконият вужудга келди. Мана, энди, ҳозирги кунларда қишлоқларимизда ҳам худди шаҳардагидек ҳамма нарсалар муҳайё қилинмоқда, деб айтсак муболаға бўлмайди.

Узоққа бормайлик. Мен бошчилик қилаётган ширкатлар уюшмасида кейинги йилларда ободончилик ишлари анча жонлан-

Қалб изҳори

ди. Хонадонлар юз фоиз газлаштирилди. Битта янги мактаб биноси қурилди. 15 миллион сўмлик ичимлик суви қувурлари тортилиб, ишга туширилди. Шунингдек, мавжуд 2 та мактаб бинолари қайтадан таъмирланиб, иситиш бўлинмалари тўлиқ равишда табиий газ билан ишлайдиган бўлди.

Қишлоқ гузарларида сартарошхона, чойхона, радио, телевизор таъмирлайдиган устахона, тегирмон ишлаб турипти. Яқинда қишлоқ шифокорлар қабулхонаси қурилиши ҳам ниҳоясига етказилади.

Буларнинг ҳаммаси юртбошимиз, ҳукуматимизнинг қишлоқ хўжалигида иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштириш юзасидан ўтказаётган сиёсатининг самарасидир. Деҳқонларга эрк берилганлиги туфайли улар бутун қобилиятлари, тажриба ва маҳоратларини ишга солиб, астойдил меҳнат қилаётганликлари натижасидир. Ҳалол, фидокорона меҳнат ҳақиқатда катта бойлик келтирмоқда. Ана шу бойликнинг бир қисми қишлоқларни ободонлаштиришга, аҳолининг турмуш шароитини ҳар жиҳатдан яхшилашга сарф этилмоқда.

Мен деҳқонларга эрк берилди, дедим. Бу ҳақиқий мулкдорлар, фермерлар кўпайиб бормоқда деганимдир. Ерлар ширкатларга шартномалар асосида ўн йил муддатга бўлиб берилди. Бу деҳқонларни ғоятда руҳлантириб юборди. Улар ҳар қаричи олтинга тенг ердан ғоятда унумли ва самарали фойдаланиш, ўзлари бойибгина қолмай, эл-юртларини ҳам бойитиш учун астойдил бел боғлаб тер тўка бошладилар. Шу йилнинг ўзида 1481 тонна буғдой ҳосили олинди. Шундан 6044 минг сўм, боғдорчиликдан эса бир неча минг сўм соф фойда олдик. Шундай қилиб, ярим йилликни 6 миллион 246 минг сўм фойда билан якунладик. Ширкат аъзоларига маошлар, керакли нафақалар ўз вақтида тўланмоқда. Ғўза парвариши даврида бир гектар пахта даласи учун 1700 сўмдан аванс бериб борилган бўлса, ширкат аъзоларига 300 тонна буғдой тарқатилди. Ана сизга мулкка эгалик ҳиссининг ҳар бир деҳқон онгига тобора чуқур сингиб бораётганлиги. Ана сизга ҳар бир қишлоқ аҳлининг онги, дунёқараши ўзгариб, улар янгича фикрлай бошлаганликлари меваси.

Бу ҳақда ўйлаб, мушоҳада қилар эканман, эртанги кунимиз янада мазмунли, янада фаровон, яна ҳам ютуқларга бой бўлади, дегим келади. Бунинг учун бизда асос бор. Аввало, ҳар бир соҳада бўлганидек, юртбошимиз айтаётган, талаб қилаётган ўз ишининг миришкорлари, фидойилари бизнинг уюшмамизда ҳам кўпайиб бормоқда. Эндиликда, айтиш мумкинки, қишлоқ хўжалигида энг сара, касбига садоқатли деҳқонлар фаолият кўрсатмоқдалар. Бу ҳам мустақиллик шарофатидир! Улар мустақилликни мустаҳкамлашга салмоқли ҳисса қўшмоқдалар. Бизга бериб қўйилган катта бойлик — тинчлик, хотиржамликдан оқилона фойдаланиб, бундан буён ҳам ўз ҳиссаларини янада баракали бўлиши учун ҳаракат қиладилар, деб қатъий ишонч билан айта оламан. Бу ишонч ҳар бир қишлоқ аҳлининг катта бунёдкорлик ишларига чорлаётганлиги шубҳасиздир.

ТАНЛОВ ЭЪЛОН ҚИЛАМИЗ!

Ўзбекистон Республикаси Давлат божхона қўмитаси
Тошкент вилояти божхона бошқармаси
божхона хизматига қабул қилиш учун
танлов эълон қилади.

Танловда иштирок этиш учун олий маълумотли, иқтисодчи ёки ҳуқуқшунос, ҳарбий хизматни ўтаган ёки заҳирадаги офицерлардан 30 ёшгача бўлган Ўзбекистон Республикаси фуқаролари қабул қилинадилар.

Танловда иштирок этишни хоҳловчилар Тошкент вилояти божхона бошқармасига мурожаат этишлари мумкин.

Мурожаат учун манзил: Тошкент шаҳри, Мирзо Улуғбек тумани, Темур Малик кўчаси, 2-уй.

Тошкент шаҳар Яккасарой туманидаги «Бурок» қўшма корхонаси
ТУГАТИЛАДИ
Даъволар бир ой давомида 56-16-36 рақамли телефон орқали қабул қилинади.

Тошкент шаҳар Мирзо Улуғбек туманидаги «Эл—ПИМ» хусусий ижодий фирмаси
ТУГАТИЛАДИ
Даъволар бир ой давомида 60-34-68 рақамли телефон орқали қабул қилинади.

Тошкент вилояти ҳокимлиги жамоаси вилоят халқ таълими бошқармаси бошлиғи Олег Аҳмедович Тожиевга ўғли
Денис ТОЖИЕВнинг
бевақт вафот этганлиги муносабати билан чуқур ҳамдардлик билдиради.

Тошкент вилояти халқ таълими бошқармаси, вилоят педагогик ходимлар малакасини ошириш институти, таълим ва фан ходимлари касаба уюшмаси вилоят қўмитаси жамоалари вилоят халқ таълими бошқармасининг бошлиғи О. А. Тожиевга ўғли
Денис ТОЖИЕВнинг
бевақт вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этадилар.

Тошкент шаҳридаги «Шарқ шабода» акционерлик жамияти жамоаси хизмат бошлиғи В. Н. Когайга отаси
Николай Матвеевич КОГАЙнинг
вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этадилар.

Бахт эшиги

Муҳтарам муштарий!

Дунёга келган ҳар бир инсон бахтли бўлишни истайди. Аммо бахтнинг ўзи нима? У ким учундир — бойлик, ким учундир — соғлик-саломатлик, яна ким учун — фарзанд, кимгадир — илм... Дарҳақиқат, бахт тушунчаси жуда кенг. Лекин умумий битта хулоса — одамзоднинг эзгуликка интилиши, ҳаётни гўзал кўришга ва шу гўзаллик замирида ўз умрини безашга ҳаракат қилишидир. Зеро, тирикликнинг ўзи катта бир бахт.

Биз «Бахт эшиги» деб номланган ушбу саҳифамизни оила ва аёл мавзусига бағишладик. Чунки, агар жамият бир дарахт бўлса, унинг ҳаёт заминига қадалган илдизлари асосан оиладан, оила бахтидан сув ичади, униб-ўсади. Демак, оилада рўй бериши мумкин бўлган зиддиятлар ёки шодлик ва қувончлар нафақат шу оиланинг, балки бутун бир жамиятнинг тақдири учун ҳам аҳамиятлидир. Ана шу маънода, сизлар билан оиладаги баъзи зиддиятлар ва уларнинг сабаблари хусусида фикр алмашиш, энг муҳими, муштарийларнинг оила, маънавият ва жамият мавзусидаги қарашларига, таклиф-мулоҳазаларига кенгроқ ўрин бериш мақсадида ушбу саҳифани ташкил этдик. Марҳамат азиз муштарий, яхши ниятлар билан сизга «Бахт эшиги»ни очдик. Бу эшикнинг ёпилмаслигини, яъни узлуксиз чиқиб туришини истасангиз, унда фаол қатнашинг. Таклиф ва мулоҳазаларингиз биз учун қадрлидир.

ОИЛА — МАЪНАВИЯТ ПОЙДЕВОРИ

Истеъдодли шоира, республика маънавият ва маърифат жамоатчилик марказининг масъул ходими Турсуной Содиқова ҳамда таниқли олим Ғайбулла ас-Салом яқинда Ўртачирчиқ туманидаги 32-умумтаълим мактабида ўз мухлислари билан учрашдилар. Туман «Маҳалла» хайрия жамғармаси, маънавият ва маърифат марказининг вилоят бўлими, туман хотин-қизлар қўмитаси ҳамкорлигида уюштирилган бу тадбир ҳар жиҳатдан қизиқарли ва фойдали ўтди. Учрашувдан сўнг Турсуной опа билан суҳбатлашдик.

— Сиз маънавият ҳақида гап кетганда шахс ва айниқса, оила маънавияти ҳақида кўп гапирасиз. Яқинда китобхонлар қўлига теккан «Меҳр қолур» номли китобингизда ҳам бу масалага кенг ўрин берилган. Жамият маънавиятида оила маънавиятининг тутган ўрни, аҳамияти қандай?

— Бу борадаги давлат сиёсати бевосита оиладан бошланиши керак, деб ўйлайман. Ахир оила фаолияти — жуда кенг қамровли ва жуда мураккаб илм. Илм бўлганда ҳам жамиятга, мамлакатга бевосита дахлдор илм. Ахир зот, насл-насаб тозалиги оилада шаклланади-ку. Боланинг тили оилада чиқади. Маданият ҳам даставвал оилада яралади.

Шундай экан, оила ҳар бир аъзосининг хуш хулқи ҳам, хуш сурати ҳам, энг аввало, оилада намоён бўлмоғи керак. Оилада ўзини ҳалигидай тутиб, кўчада назокат билан юриш қабоҳатнинг ўзгинасидир.

Оилада, табиийки, энг асосий юк ота-она зиммасида бўлади. Чунки «қуш уясида кўрганини қилиши» бор гап. Ахир оила чинакам тарбия, маънавият хонаси бўлмас экан, йиллаб мактабларда, олийгоҳларда уқтиришимиз, матбуоту китоблар орқали қилган панд-насиҳатларимиз, ўгитларимиз бари бекор. Издан чиққан оила бу меҳнатларнинг ҳаммасини зое кетказаверади.

Муҳтарам домламиз Ғайбулла ас-Саломнинг дадалари «деворнинг ҳам қулоғи бор, энг чиройли лаҳжаларда сўзланг» дер эканлар. Бунда, уйда бировни ғийбат қилма, дегандан кўра чуқурроқ маъно бор. Уйда айтиладиган ҳар бир лутфу калом чиройли бўлмоғи керак. Шунга эришайликки, фарзандларимиз: отам билан гаплашсам юрагим яшнар эди, онам билан гаплашсам умрларим узаяр эди, десинлар.

— Оиладаги бу нозик муносабатлар уйга бегонанинг — келиннинг кириб келиши билан янада нозиклашади. Бировнинг фарзандининг ўзга уйда ўзиникидай бўлиб, униб-ўсиб кетиши осон гап эмас. Оиланинг тинч-тотувлиги, файз-баракаси, тароватi ёшларнинг ўзаро муносабатларига, қолаверса, қайнона-келин муносабатларига кўп жиҳатдан боғлиқ. Шундай эмасми?

— Ота-онангга яхшилик қилишинг — олган қарзингни узишинг, фарзандларингдан яхшилик кўришинг — уларга берган қарзингнинг униши. Вафо—ўша сиз айтган бегонада. Вақти келганда ўз фарзандинг не ҳунарлар кўрсатиб, не азоблар бераяптики, бегона не қилар. Бас,

ДИЛДАГИ ГАПЛАР

шундай экан, кўнгилни овлаш келиннинггина эмас, қайнонанинг ҳам ташвиши бўлсин. Қандай қилиб бўлса ҳам унга ёқиб олиш йўлини топсин.

Келинларга эса ўзим келин бўлиш арафасида қўшни момо берган ўгитларни такрорлаб айтаман: жон болам, бировнинг уйига кетаяпсан. Ўша ерда унай, ўсай десанг, оғзингга тош сол. Куёвнинг остонасини ҳам «сиз»лаб босгин. Борган жойингнинг бирини икки қилмасанг, онангнинг ҳам, қайнонангнинг ҳам меҳнатлари зое болам.

Аммо яхши қайнона келини ўзига мослашишини кутиб ўтирмайди. Ўзи ҳам унга мослаша боради. Келинини тарбиялаш баробарида ўзи ҳам покланиб боради.

Менинг ҳам учта келиним бор. Ўзимга шундай мақсад қўйганман: шунга эришайки, келинларим жасадим устида ёлғондан «онам»лаб, ясама кўз ёши қилмасинлар.

— Кейинги пайтларда рўзғорнинг юки кўпроқ аёллар зиммасига тушиб қоляпти. Бозорчи, бизнесчи-ю тижоратчи аёллар кўпайиб кетди. Сиз бир суҳбатингизда бу ҳолат аёлларни қалқон қилиб яшашга ўрганган орияти суст эркаклар кўпайганлиги оқибати эканлигидан куйиниб гапирган эдингиз.

— Бизнинг миллий феълимизда орият ҳар қандай манфаатдан юқори туради. Назаримда кейинги пайтларда ана шу муқаддас фазилатга жиддий путур етди. Бу жамият учун хавфли, ташвишли ҳодиса. Чунки ориятли кишиларгина мард бўлади. Мард кишилар эса миллатпарвар ва ватанпарвар бўла оладилар.

Бир ҳикоятни айтиб берай. Қайси бир замонларда гуржилардан жуда уста қиморбоз чиққан экан. Бу борада унинг олдига тушадигани йўқ экан. Иттифоқо, бошқа миллатдан яна бир қиморбознинг довруғи чиқибди-ю иккаласи учрашиб, гардкам қилишибди. Алқисса гуржи ютқазиб қўйибди. Номусига чидай олмаган гуржи қиморбоз рақибини ўлдиришга амр этибди. Қатл сари олиб кетилаётган рақиб қиморбоз унга бир оғиз сўз айтиш учун изн сўрабди. Уни қайтариб олиб келишибди. Шунда у: мен гуржилардан ҳеч қачон номард чиқмаган деб эшитар эдим. Лекин ундай эмас экан. Гуржилардан чиққан номардни биринчи бўлиб мана мен кўрдим. Шуни билиб ўлиб кетишнинг ўзи ҳам мен учун катта ютуқ, — дебди. Бу гаплардан ориятли гуржи қиморбоз рақибидан кечирим сўраб, уни озод этиб юборибди. Чунки ўзи қиморбоз бўлса ҳам миллати шаънига доғ туширишни ор билибди. Орият шундай буюк кучдир-ки, у инсонни пасткашликдан, ҳаромхаришдан, ҳавойи ҳислардан асрайди, номардга эгилтирмайди. Тилимиз билан дилимизни ростлаб турадиган орият ҳеч қачон завол кўрмасин.

Маъмур БОЗОРАЛИЕВ суҳбатлашди.

— Қизим, овқатни нон билан есанг бўйинг ўсади!
— Нон билан емасам сочим ўсади холосми?
— Ҳа.
— Унда аввал сочим ўссин, кейин бўйим ўсади, бўптими ойижон?

* * *

— Ая, меҳмонга боришни яхши кўрасизми, меҳмон келишиними?
— Меҳмон келишини яхши кўраман.
— Вой, меҳмонларнинг уйини кўргингиз келмайдими?

* * *

— Моҳи, манави гулни бунча хунук қилиб чиздинг?
— Забаржад сув қуймаган экан-да, ўшан-чун!

Бунча беғуборсан, болажон

* * *

— Моҳижон, сен Зумрадмисан-Қимматмисан?
— Мен Зумрадман! Қимматни арилар еб қўйишган-ку!

* * *

— Аяжон, мени қўлимдан ушлаб олинг. Бўлмаса, шамол мени олиб кетиб қолади. Иккаламиз юрсак — кучи етмайди.

Замира ЭГАМБЕРДИЕВА.

Ҳикматлар сандиғи

Очиқкўнгил, очиқ юз аёл-фароғат чаманининг бир чечагидир. Бундай ожиза учун бахт ўзи эшик очгай.

● ● ●

Чин муслим ва муслималар оламида илк қадам аёл зотини эъзозлаш ила бошланади. Ҳар кимнинг ўз жуфти ҳалоли ўзи учун бир покиза Каъбадир. Гина ва кудуратларни бир четга суриб, аёл зоти қанча паст келса, ўз қадрини шунча оширгай.

● ● ●

Аёлларга тобеълик хосдир. Эркак кишини кўркам қилгувчи фазилат эса тафаккурга ҳукмронликдир. Бундан четга чиқилса ер юзидаги барча қонуниятлар ўзгариб кетади.

● ● ●

Аёл киши тилини узун, ўткир қилгунча, қўлини хайрли ишга юборсин. Жаҳолат уйи ичра банди бўлган ночор аёл тадбиркор бўлса, кам сўзлаб, кўп хайрли ишларнинг бошини тутмоғи савоблидур. Жанжалга ўрин бермаслик аёл зиммасида.

● ● ●

Ибратли аёл аввало, барвақт тургувчи, тонгда ўз юмушларини режалаштирувчи, ўз ғурур ва қадрини ўзи ҳимоя қилгувчи, савоб излагувчи чин инсондир.

● ● ●

Фисқу-фасод уйини қўзғотувчи маккор аёлларнинг дўзахи ўзи биландир. Бундай аёллар кун кўриб, рўшнолик кўрмайдилар. Ўз қадрини билган аёл тўғрилик жандаси ичра фисқ ва макр алафидан хазар қилгай.

● ● ●

Бешик қошида фалак моҳи ёйдай эгилган, алла айтиб турган аёл руҳи аллоҳ меҳробига тенгдир. Бундай аёлни ранжитмоқ, дилига озор бермоқ—жаҳаннамни соғинмоқдир.

● ● ●

Суюмли аёл ўз иқтидорини фарзандлари камолоти учун сарфлагай. Бундай мевалар жамият ва табиат равнақи учун узатилган бетакрор руҳ манзараларидир.

● ● ●

Гўдак туғилган чиллали уйда яхши ниятлар қилиниши керак. Бу уй фариштали уй бўлиб, ҳар бир қилинган ният ижобат бўлмай қўймас. Чиллали уйга тунда қадам ранжида қилиб бўлмаганидай, чиллали гўдакнинг кийимлари тунда дорда осиғлиқ қолиши хайрли кўринмас.

● ● ●

Чиллали аёлнинг қирқ кун хизматида бўлган одам уч йиллик намоз савобини оладир. Оғир пайтда онанинг хизматига ярамоқлик яхлит савобдир.

● ● ●

Онасига икки гўдакни боқишиб катта қилган мўмин фарзанд Она розилигига эришгай.

● ● ●

Қибла тарафга қараб супурмангиз, уйингиз ғамга ботгай, хайру-баракот кўтарилгай. Қибла томондан бошлаб супурсангиз уйингизга тинчлик ва фароғат, қут-барака келгай.

● ● ●

Ҳар бир қиз тўй либосини ўзи тикса бахтли бўлади, умри давомида муҳтожлик нелигини билмайди.

● ● ●

Ўз ор-номусини муҳофаза қила билган аёл бир салтанатни қўлга олмоқлик шиддатига эга. Бундай аёллар бўлган ва яна туғилаверади. Ўз номусини бошига соябон қила билган аёл чинакамига жаннат аёлидир.

«МЕНГА АДА КЕРАКМАС»

«...Ойижон! Яна йиғладингизми? Сизни мен хафа қилдим-а? У куни айтган «Ада ҳорманг, ишга борманг...» шеъридан сўнг шунақа маъюс бўлиб қолдингиз. Мен бу шеърни боғчада ўрганиб, фақат боғчада айтар эдим. Кеча эса олдингизда бехосдан айтиб юборибман. Мени кечиринг ойижон. Бўлмаса мен ҳам йиғлайман. Мана қаранг, ич-ичимдан қуйилиб келаётган аччиқ нарсани киприкларим билан зўрға ушлаб турибман. Икки томчигина ёш ҳам шунақа оғир бўладими, ойижон? Лекин мен барибир йиғламайман....

Мендан ҳеч нарсани яширмай қўяқолинг, ойижон! Ҳаммасини биламан. Дадажоним биздан нега воз кечганиниям! Сиз эса мени ҳалиям гўдак дейсиз. Эҳ, ойижон... Наҳотки сизнинг қалбингиздан не ўй, не оғриқ ўтаётганини сезмасам?! Ануви куни сиз олиб берган каттакон ўйинчоқ машинани кўчага олиб чиқсам бир пасда атрофимни болалар ўраб олишди. Вой, ўзиюрар машинани қаранглар, дейишди чуғурлашиб. Сўнг мендан «Ким олиб берди, Беҳзод?» деб сўрашди. Мақтангим келди: Адам олиб келдилар! Сиз буни билиб қолиб, роса йиғладингиз, тонггача ухламадингиз. Ойижон, ахир мен сизни хафа қилмоқчимасдим. Ҳар доим «дадам мени яхши кўрадилар, истаган нарсамни олиб берадилар» деб мақтанадиган Ғайрат бақалоқнинг овозини ўчириб қўймоқчийдим, холос.

Биламан, сиз яна ўз тақдирингиз ҳақида ўйладингиз. Мен ёруғ дунёга келган кун туғруқхонага келган адам суюнчи беришдан қочиб: «мен чақалоқнинг амакисиман, суюнчини унинг отасидан оласизлар» деганини кўп эслайсиз. Наҳотки ўшандаёқ фаришталар «омин!» деган бўлса?! У одам орадан кўп ўтмай, мен адажонимнинг ҳидларига тўйиб улгурмай бизга бегона бўлдилар...

Ўшанда, сиз туғруқхонада ётган пайтингизда ҳамширанинг эътиборсизлиги туфайли игна орқали сариқ касали юқтирган экансиз. Бу кейинчалик, уйга қайтганингиздан сўнг иситмангиз кўтарилавергач, тез-тез бетоб бўлаверганингиздан кейин маълум бўлган. Эндигина чилласи чиққан чақалоғингизни ташлаб, даволаниш учун касалхонага ётишга мажбур бўлгансиз. Ҳолингиздан хабар олгани ҳеч ким бормас, борганда ҳам чақалоғингиз ичаётган сунъий сут қимматга тушаётганини эслатиш ва «боланг ўлиб-нетиб қолса биздан ўпкалама» дея дилингизни пора-пора қилиш учун боришарди. Аммо Оллоҳнинг марҳамати билан мен тирик қолдим. Касалхонадан чиққанингиздан кейин қайнонангиз янги харҳаша топди: «Мен ўғлимга касалванд аёлни хотин қилдирмайман»! Сиз эса норасидам тирик етим бўлмасин, бу майда гаплар ўтиб кетади, дея ҳаммасига чидадингиз. Навбатдаги арзимас жанжалдан сўнг дадам онасининг ёнини олиб, сизни қаттиқ ҳақоратладилар:

— Итни кет деса кетади, нега сен кетмайсан, текинхўр?!

Ана шу бир оғиз сўз сизни бор умидингиздан айирди, ойижон. Мени бағрингизга босганингизча уйдан ўкириб йиғлаб чиқиб кетдингиз. Орқангиздан ҳеч ким йўқлаб келмади. Сиз эса ҳаммаси изга тушгач, мени олиб кетишади, деб кутдингиз, кутавердингиз.. Аммо... Орадан ҳали йил ўтмай дадам бошқа бировга уйландилар. Сиз эса тақдирга тан бердингиз. Соғлиғингиз ҳам аста-секин яхши бўлиб кетди. Ишлаяпсиз. Маҳалладагилар мени «тўрт тоғали бойвачча» деб еру-кўкка қўйишмайди, бувижоним эса «додаболаси» деб тиззаларига олиб ўтирадилар. Лекин мен барибир дадамни кутавераман. У эса мени ҳечам соғинмайди. Бўлмаса, бир мартагина бўлсаям кўргани келарди-ку, ойижон?!..

Сиз «болам отасига ичикади» деб эзиласиз. Мен буни аввалари тушунмасдим. Энди эса катта бола бўлиб қолдим. Яқинда мактабга бораман. Ақлим анча нарсага етади. Шунинг учун энди сираям «Адам қани?» деб сўрамайман. Чунки сизнинг йиғлашингизни, нима деб жавоб беришга қийналишингизни истамайман. Қўяверинг ойижон, келишмаса келишмасин. Уларнинг барибир сиздек меҳрибон ойижони, мендек ўғли йўқ! Агар адажонимга биз керак бўлмасак, менга ҳам бундай ада керакмас, ойижон. Кўргим келса ҳам, жуда-жуда соғинсам ҳам, ўртоқларим «аданг қачон келади?» деб сўрасалар ҳам «ғинг» демайман ойижон! «Ада ҳорманг, ишга борманг» деган шеърни ҳам бошқа ўқимайман. Фақат сиз йиғламанг, ойижон! Айтинг, йиғламайсиз-а?.. Эҳ, ойижон! Эҳ, адажон!..»

Беҳзоднинг кечинмаларини қоғозга туширувчи:

АЗИЗА.

Мулоҳаза

Мен АЁЛ мавзусида тўлиб-тошиб ёзгим келади. Келади-ю, бироқ, қандайдир сўз билан ифодалаб бўлмайдиган номсиз туйғулар бир неча муддат вужудимни карахт қилиб қўяди. Ҳаёлга толаман. Аёлга — хусусан ўзбек Аёлига қачон осон бўлган? Тарихимизда бу мукаррам зотнинг кўзларидан ёш аримаган саҳифалар бисёр. Не-не қора кунларни енгишга бардош топаверганига лол қоламан бу зотнинг! Ёки Тангрим шу қадар кенг сабр, кучли ирода билан яратганми ўзбек аёлини! Балки шунинг учун ҳам бизнинг аёлларимиз дунёдаги энг латофатли, энг назокатли, гўзал ва меҳнаткаш, фидойи ва жафокаш инсон сифатида эътироф этилар! Бу ҳам — тенгсиз бахт.

Қамишни бўш ушласанг қўлингни

ОСТОНАНГДАН УЗИЛМА, АЁЛ!

қияди, дейишади. Афсуски, кейинги бир неча ўн йилликлар ичида авлоддан-авлодга ўтиб келаётган аёллик ғурури анъаналари бироз путурдан кетди. Балки турмушимиздаги баъзи қусурларнинг, оилавий можароларнинг бош сабаби ҳам мана шундадир. Менимча, иймон, эътиқод, поклик сари эврилиш ва ана шу чегараларда собит тура олиш осон иш эмас. Дунё ва инсон... бир-бирини тўлдириб ва тиклаб турмоғи учун Аёлнинг ҳам, Эркакнинг ҳам зиммасидаги бурчи баробардир. Аммо аёлни иффатли, қаноатли, меҳрли этмоқ учун унга маънавий етуклик ҳавосидан нафас олаётган соғлом муҳит керак. Уни ким яратади?

Кўпдан бери юрт кезиб, савдо билан шуғулланаётган, умрини бозорда ўтказаётган аёллар ҳақида бахс-мунозаралар кетаяпти. Алқисса, бировни қоралаш осон, Назаримда ижтимоий ҳаётда ҳал этилиши лозим бўлган баъзи муаммоларнинг ҳанузгача ўз ечимини топмаётгани мавжуд нуқсонларга туртки бўлаётгандай. Масалан, оилани иқтисодий жиҳатдан мустаҳкамлашда эрга ёрдам бермоқчи бўлган аёл биринчи навбатда бозорни ўйлайди. Ахир пул топиш, тадбиркорлик билан шуғулланиш учун ҳамма ишни ташлаб, бозорга чиқиш шартми? Кичик ва енгил саноат технологиясининг қишлоқларга етарли даражада етиб бормаётганини, кичик ва ўрта бизнесни ривожлантириш йўлидаги сансалорликларни ҳисобга оладиган бўлсак, бундай аёллар тутаётган йўлни бирданига «нотўғри» дейишга асосимиз камлик қилади. Уларни шаҳарма-шаҳар дарбадар юриб, мол-дунё орттириш ташвишидан халос қиладиган куч—жойлардаги раҳбарларнинг донолиги, тадбиркорлигидир! Иккинчиси — ориятли ва меҳнаткаш эр! Турмушда ёзилмаган бир ҳақиқат бор: аёл киши пул, мол-дунё илинжида КЎЧАга чиқиб кетдими, энди уни орқага қайтариш мушкулдир. Ваҳоланки, сабр-қаноатни ўзига фазилат қилган, турмуш ўртоғининг топганига барака киритиб, етмаганига ўзининг момомерос ҳунарлари билан файз киритадиган аёл — энг бахтли ва энг бадавлат аёлдир! Ана шу нарсани биз унутиб қўяётгандаймиз.

Замон ўзгарди. Биз мутлақо янги даврда яшаяпмиз. Мустақиллик бизнинг кўзимизни — кўнгил кўзларимизни очди. Ҳаётга кенгроқ нигоҳ билан қарашимиз, нафақат фарзандларимизни, балки ўзимизни ҳам тарбиялашимиз лозим энди. Аёлнинг зиммасида ҳаммадан кўра кўпроқ масъулият бор. Ўз маънавиятимизни юксалтирмай туриб бунга эришолмаймиз. Мен истайманки, инсон фаолликни ҳар томонга зир югуришда деб билмасин. Фаоллик — қурби ва иқтидори етадиган йўналишда собит туриш ва шу йўлда изланишдадир! Яъни, олим — чин олим бўлсин, тижоратчи — чинакам тижоратчи, ўқитувчи—билимдон мураббий, аёл — бир оёғи оила остонасига боғланган жафокаш она... Биз ана шундагина халқимиз ният қилган буюк келажакни ярата оламиз.

А. ХУДОЙБЕРДИЕВА.

НИКОҲ ҚОНУНИЙ БЎЛМАГАЧ...

Саҳифага мактуб

Хурматли таҳририят!

Илгарилари кексалардан «Турмушнинг мушти бўлади, унга чидасанггина, кўндаланг келган оғирчиликларни ўз ақл-идрокинг билан енгсанггина ҳаёт-ҳаёт бўлади» деган гапларни кўп эшитардик. Ҳозир ҳам шундай. Аммо умр деган бу чархпалакнинг шундай ишлари ҳам бўлар экан-ки, уни ёлғиз ўз идрокинг ёки сабр-бардошинг билан енгишинг мушкул бўларкан. Биз ҳам ўз оиламиз билан ҳозир ана шундай мураккаб вазиятни бошдан кечирмоқдамиз. Аслида бизни сизларга мактуб ёзишга ундаган нарса ўз ҳолимиздан шикоят қилиш эмас, балки янги турмуш қураётган ёшларга, ёш оилаларга, ота-оналарга баъзи мулоҳазаларимизни етказиш ва уларни содир бўлиши мумкин бўлган хатолардан огоҳ этиш, холос. Чунки, бошида арзимасгина бўлиб кўринган кичкина эътиборсизлик кейинчалик тузатиб бўлмайдиган катта муаммоларни келтириб чиқариши ҳеч гап эмас экан.

Гап шундаки, бизнинг онамиз бундан 25 йил муқаддам турмушга узатилган эдилар. Ўшанда у киши ҳали 16 ёшга ҳам тўлмаганликлари учун ЗАГСдан ўтказишмаган. Қуда-андалар эса «кейинчалик ёши етгач ЗАГСдан ўтиб олишади» дея тўйни бошлаб юбораверишган. Орадан йиллар ўтиб, бу оилада кетма-кет тўрт фарзанд туғилди. Аммо ваъда қилинган ЗАГС тўғрисида на қайнона-қайнота, на эр оғиз очишмади. Четдан қараганда бунга ҳатто зарурат ҳам йўқдек кўринарди.

Лекин ҳаётда нималар бўлмайди, дейсиз! Болалари бўй етай деб қолган ота кутилмаганда бошқа бир аёлга кўнгил қўйди. Шу пайтгача тинч яшаб келаётган оила синди—кун ора жанжал, кўз ёши, алам, хавотир... Биз болалар эса бу озорларнинг охири бормикин, дадамиз инсофга келармикин, дея дардимиз ичимизда улғайдик. Онамиз эса «шунча болам билан онамнинг уйига бориб ўтирсам худога хуш келмас» деган андиша билан ҳаммасига чидадилар. Бу орада дадамиз бизни ташлаб, девордармиён турувчи ўша аёл билан бутунлай яшай бошладилар. Паноҳи бўла туриб паноҳсиз қолган онам ёлғиз ўзлари мени ва синглимни турмушга узатдилар. Худога шукр, турмушимиз ёмон эмас. Лекин уйдаги бесаранжомликни ўйлаб, гоҳида ўша ерда ҳам тинч юролмаймиз. Яқинда дадам яна бир янги нағма бошлабдилар. Нима-ки, биз шунча йил яшаган ҳовли-жойда онамнинг ҳеч қандай ҳаққи йўқмиш, бу ердан чиқиб кетмагунча ҳеч кимга тинчлик бермасмиш. Шундоқ ҳам эзилиб юрган онам бунисига чидолмадилар. Ётиб қолдилар. Биз эса ёрдам сўраб маҳалла оқсоқолларига мурожаат қилдик. Нафи бўлмади. Чунки қонун дадам томонда — онам у кишига қонуний никоҳсиз ҳисобланадилар, биз болалар ҳам... Лекин ҳаётда диёнат деган нарса ҳам бор-ку! Лекин дадам бу ҳақда заррача ҳам ўйлаётганлари йўқ. Мақсади — тезроқ ҳовли-жойни ўзларига бўшатиб олиш. Майли, буни ҳуқуқ идоралари орқали балки ҳал қилиш мумкиндир. Аммо шунча вақт ичида биз кўрган аламларни, қийинчиликларни ўзгартириб бўладими? Онамнинг соғлигини-чи? Мен ўзим шифокорман. Бутун вужудим билан ўз оиламни сақлашга, фарзандларимга меҳр беришга интиламан. Чунки меҳрсизликнинг нималигини ўз кўзим билан кўрдим. Кўча-кўйда ҳеч ташвиши йўқ бахтиёр аёлдай мағрур юраман, аммо ичим тўла дард... Яхшиямки, турмуш ўртоғим мени тушунадилар. Аммо дадамнинг хурмача қилиқлари бизни чарчатди. Шу ёшида касалванд бўлаёзган онам энди қаерга борсин?!

Кечиринг, оилавий можароларни элга достон қилиш ниятим йўқ эди. Афсуски, қачондир бир вақтлар эътиборсизлик билан қаралган нарса бугун илдиз отди, диёнатсиз отанинг худбинлиги туфайли бутун бир оила ёмонотлиғ бўлди. Йил ўтмай, ой ўтмай, маҳаллада бизнинг хонадонимиз масаласи кўрилаверишидан уяламиз. Бундай воқеалар эҳтимол, юздан битта оилада рўй бериши мумкин. Лекин бу ҳам катта фожеа. Бунга йўл қўймаслик керак. Бу эса, аввало, сизнинг қўлингизда, азиз ота-оналар. Фарзандингизни балоғатга етмай турмушга берманг! Ҳар қандай шароитда ҳам унинг қонуний расмийлаштирилишига эътибор беринг. Қонуний никоҳ — расмиятчилик эмас. Бу — оилага нисбатан, фарзандларга нисбатан масъулият демакдир. Бу — рўзғорнинг бутунлиги, аёлнинг хотиржамлиги, оиланинг мустаҳкамлиги демакдир!

Мактубимни саҳифада босиб чиқарасизлар деган умидда:

НАРГИЗА, Тошкент шаҳри.

Саҳифани Зарифа ЭРАЛИЕВА тайёрлади.

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ • TOSHKENT HAQIQATI

Муассис: ТОШКЕНТ ВИЛОЯТИ ҲОКИМЛИГИ

Бош муҳаррир Фатҳиддин МУҲИДДИНОВ

Манзилимиз: 700000, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32.

Телефонлар: хатлар ва оммавий ишлар бўлими: 133-40-48. Эълонлар: 133-99-15, 136-57-27.

• Эълон ва билдирувлардаги факт ҳамда далилларнинг тўғрилиги учун реклама ва эълон берувчилар масъулдир.

Рўйхатдан ўтиш тартиби: №8. Буюртма Г-0159. Ҳажми – 2 табоқ, офсет усулида босилди, қоғоз бичими А-2. Саҳифаловчи: Музаффар ҚЎЧҚОРОВ. Адади 8.777 нусха.

"Шарқ" нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: "Буюк Турон" кўчаси, 41-уй. Нашр кўрсаткичи: 64672. Босишга топшириш вақти – 20. 30. Босишга топширилди – 21.00. 1 2 3 4 5 6